

Київський національний торговельно-економічний університет
Кафедра фінансів

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему :

«Податкова система як інструмент формування доходів бюджету»

Студента 2 курсу, 6м групи,
спеціальності 072 «Фінанси,
банківська і страхування»,
спеціалізації «Публічні
фінанси»

**Ражик Ілона
Вікторівна**

(підпис)

Науковий керівник, к.е.н.,
доцент

**Шевченко Світлана
Олексіївна**

(підпис)

Керівник
освітньо-професійної
програми, д.е.н.,
професор

**Макогон Валентина
Дмитрівна**

(підпис)

Завідувач кафедри фінансів,
д.е.н., професор, заслужений
діяч науки і техніки України

Чугунов Ігор Якович

(підпис)

КИЇВ 2021 ВСТУП.....	Ошибка! Закладка не определена.
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ	6
1.1 Податки як складова податкової системи у формуванні доходів бюджету	6
1.2 Механізм справляння податків в зарубіжних країнах	11
РОЗДІЛ 2. СУЧАСНИЙ СТАН ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ	17
2.1. Роль податків та зборів в складі доходів Зведеного бюджету.....	17
2.2. Місце податків та зборів в структурі доходів Державного бюджету.....	22
РОЗДІЛ 3. ПЕРСПЕКТИВИ РЕФОРМУВАННЯ ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ	34
УКРАЇНИ ЯК СКЛАДОВОЇ ФОРМУВАННЯ ДОХОДІВ БЮДЖЕТУ.....	34
3.1. Проблеми оподаткування в наповненні доходів бюджету.....	34
3.2. Шляхи реформування податкової системи України	39
ВИСНОВКИ	46
СПИСКИ ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	50
ДОДАТКИ	55

ЗМІСТ

ВСТУП

Актуальність теми: в умовах ринкових відносин та існування різних форм власності, коли державна власність не має домінуючого значення, основним джерелом

доходів держави є податки, які формують податкову систему країни. Проблема оподаткування у всі часи була надзвичайно актуальною, адже податки є джерелом надходження коштів до бюджету країни, без якого неможливо уявити розвинену та стабільну державу.

Податки є дуже складною фінансовою категорією, яка впливає на всі економічні процеси та явища, що відбуваються в країні. Можна безспірно сказати, що з одного боку, податки – це фінансовий фундамент існування держави, мірило її можливостей у світовому економічному середовищі щодо розвитку освіти, науки, культури, зростання суспільного добробуту людей, а також гарантування економічної безпеки. З іншого боку, податки – це інструмент перерозподілу доходів фізичних та юридичних осіб у державі, а їх накопичення і використання зачіпає інтереси не тільки окремих громадян чи підприємців, але й цілих верств населення і соціальних груп[5].

Державний бюджет є невід’ємною частиною ринкових відносин і виступає важливим інструментом в реалізації державної політики, яка в себе включає наповнення дохідної частини бюджету країни, створення ефективною податковою системи, дотримання податкового законодавства та інше. Державний бюджет формується і розробляється на основі дохідної частини, яка залежить від складу і структури визначеної законодавством.

Наразі, ще однією з нагальних проблем є створення дієвого механізму, який би визначив принципи формування державного бюджету України, розподіл повноважень між рівнями влади та перерозподілу доходів (в першу чергу податків) між різними ланками бюджетної системи.

Питання, які стосуються сутності податкової системи як інструменту формування доходів бюджету, теоретично були обґрунтовані у працях науковців, серед яких: Л.М. Демиденко, А.І. Крисоватий, М. Кучерявенко, І.О. Луніна, В.М. Мельник, О.Р. Романенко, В.М. Федосов, А.А. Буковецьким, К.Вікселем, Дж.М.

Кейнсом, Дж.С. Міллем, П.В. Мікеладзе, Дж. Меклі, І.Х. Озеровим, А. Соколовою, М. Фрідманом, І.Чугуновим та інші. Цими вченими було досліджено та проаналізовано сутність даного поняття та висловлено ідеї щодо перспективи їх зміни. Але, незважаючи на це, відчувається потреба в подальшому дослідженні даної тематики.

Країна повинна мати бюджет із стабільним джерелом доходу, першочергову роль яких виконують – податкові надходження.

Метою випускної кваліфікаційної роботи є дослідження впливу податкової системи на формування доходів бюджету, визначення основних проблем наповнення бюджету за рахунок податків і зборів та пошук нових шляхів для їх оптимізації.

Відповідно до поставленої мети у роботі передбачено вирішити **такі теоретичні та практичні завдання :**

- Розглянути податки як складову податкової системи у формуванні доходів бюджету;
- Розкрити механізм справляння податків в зарубіжних країнах;
- Проаналізувати податкові надходження та їх питому вагу в державному та зведеному бюджеті України;
- Визначити основні проблеми в наповненні бюджету податками і зборами; - Дослідити шляхи реформування податкової системи України.

Об'єктом дослідження є Податкова система України.

Предметом дослідження є податки як складові елементи податкової системи України.

Методи дослідження: структурний та системний методи використано при розкритті сутності, економічної природи та функцій податкової системи України. За допомогою порівняльного та факторного методів узагальнено зарубіжний досвід справляння податків. На підставі економіко-математичних методів розкрито механізм планування доходів Державного бюджету України. Історичний та логічні підходи

використано при визначенні етапів розвитку вітчизняної податкової системи, необхідності інституційних змін системи справляння податків та зборів.

Інформаційною базою є: законодавчі та нормативні акти, що визначають умови оподаткування в Україні та в зарубіжних країнах; підручники та навчальні посібники; періодична економічна література; офіційні дані Міністерства фінансів України, Державної казначейської служби України, Державної фіскальної служби України, Державної служби статистики України; результати наукових досліджень з питань оподаткування та Інтернет ресурси.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в обґрунтуванні науковотеоретичних положень і розробленні практичних заходів щодо вдосконалення системи оподаткування.

Практичне значення одержаних результатів: за результатами дослідження опублікована наукова стаття «Податкова система як інструмент формування доходів бюджету» у збірнику наукових праць «Фінансова система України» (2021 рік).

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ

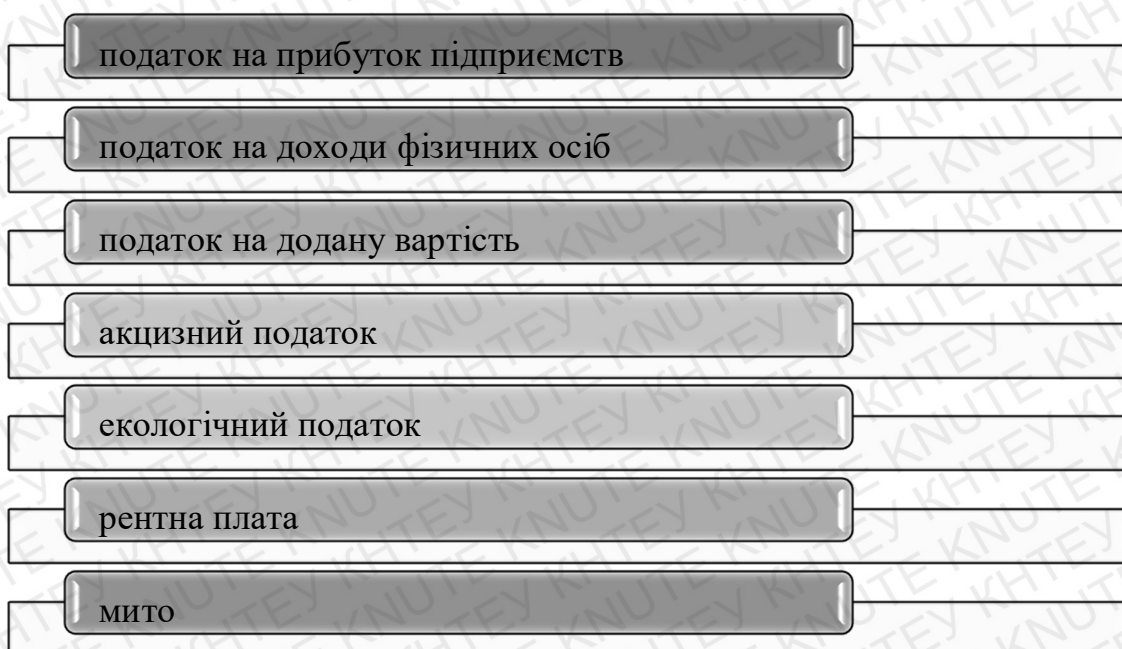
1.1 Податки як складова податкової системи у формуванні доходів бюджету

Податки є невід'ємною частиною фінансового господарства держави як історичної форми задоволення колективних потреб. Це найважливіше джерело формування доходів держави, які, в свою чергу використовуються для вирішення економічних, соціальних, оборонних завдань та спрямовуються на розвиток освіти, науки, культури тощо.

Податок - це обов'язковий, безумовний платіж до відповідного бюджету або на єдиний рахунок, що справляється з платників податку відповідно до Податкового кодексу України [27]. За рахунок податкових надходжень, держава може виконувати завдання та функції, що покладені на неї, гарантувати виконання витратних статей бюджету України. Державні органи влади формують податкову систему, встановлюючи тим самим економічні відносини між населенням, суб'єктами господарювання та державою.

Історія розвитку свідчить, що в різні періоди життя суспільства вводились різноманітні податки та збори – на землю, майно, прибуток, цінні папери, спадщину та дарування, додану вартість, заробітну плату, акцизи, збори й відрахування, на автомобілі, на коней, собак, продуктивну худобу та птицю, бджіл, подушні податки і податки на неодружених чоловіків, податки на бороду, вікна, двері тощо [30, 35].

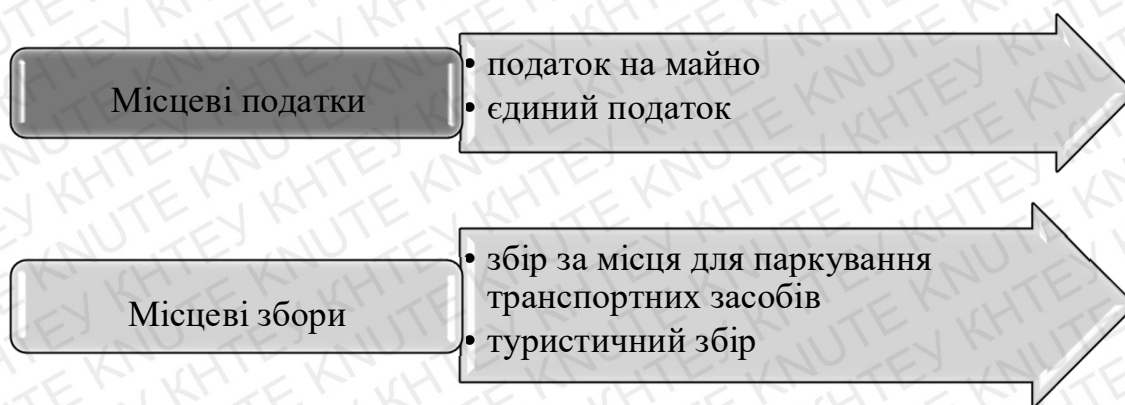
Відповідно до п. 9.1 ст. 9 Податкового кодексу України до загальнодержавних податків належать (рис. 1.1) :

*Рис. 1.1 Структура загальнодержавних податків та зборів [27]**

**Складено автором на основі джерела [27]*

Відповідно до п. 10.1-10.2 ст. 10 Податкового кодексу України до місцевих податків та зборів належать (рис. 1.2) :

*Рис. 1.2 Структура місцевих податків та зборів [27]**

**Складено автором на основі джерела [27]*

Варто зазначити, що при формуванні дійсно дієвої податкової системи необхідно для початку з'ясувати сутність податків та визначити їх функції.

Виходячи із визначення податку та його сутності, сучасна фінансова наука виділяє дві основні функції: фіскальну і розподільчо-регулюючу, які мають об'єктивний характер та існують з періоду виникнення податків.

Зміст фіскальної функції полягає в тому, що за допомогою податків формуються фінансові ресурси держави та забезпечуються об'єктивні умови для утворення матеріальної основи функціонування суспільства. За допомогою цієї функції реалізується значна частина суспільного призначення податків та виявляються конкретні форми утворення грошових ресурсів держави, які забезпечують існування та функціонування саме держави та виконання покладених на неї функцій [29].

Розподільчо-регулююча функція податків полягає в тому, що за допомогою податків відбувається перерозподіл створеної вартості валового внутрішнього продукту (ВВП) між державою та її суб'єктами і через елементи податку (об'єкт, суб'єкт оподаткування, ставка податку, податкові пільги тощо) – регулювати вартісні пропорції такого розподілу. Тобто, через розподільчо-регулюючу роль держава має можливість впливати на різні аспекти соціально-економічного життя на макрорівні, а на мікрорівні – впливати на конкретну поведінку платника податків [29].

Зважаючи на те, що в Україні існує дворівнева бюджетна система, загальнодержавні податки, відповідно до норм Бюджетного кодексу України, а в окремих випадках і Закону України «Про Державний бюджет України» на відповідний рік, розподіляються між державним та місцевими бюджетами в законодавчо визначених пропорціях [31].

При цьому лише два загальнодержавні податки – ПДВ та мито – повністю зараховуються до Державного бюджету в таких пропорціях:

1. ПДВ: повністю зараховується до загального фонду Державного бюджету.
2. Мито:

- до загального фонду – ввізне мито (окрім 50% ввізного мита за нафтопродукти, транспортні засоби та шини до них), вивізне мито;
- до спеціального фонду – 50% ввізного мита за нафтопродукти, транспортні засоби та шини до них.

Розподіл інших загальнодержавних податків між державним та місцевими бюджетами (дод. А).

Важливим інструментом реалізації стягування податкових платежів є зведення бюджету. Він фінансується за допомогою податків, позик іноземної допомоги та емісії грошей. З метою наочності важливості податкових надходжень для бюджету країни розглянемо структуру доходів Державного бюджету України на 2020 р. (рис. 1.3). Податкові надходження забезпечують основну частину бюджету і становлять 78%. Інші 22 % припадають на доходи від неподаткових надходжень (21%), доходів від операцій з капіталом (0,01%), міжбюджетні трансферти (1%). Неможливо за таких значень недооцінити податкові надходження, як елемент фінансування держави.

Рис. 1.3. Структура доходів Державного бюджету України станом на 31.12.2020 рік [25]*

**Складено автором на основі джерела [25]*

В умовах постійних змін у законодавчо-нормативній базі, потрібно звернути увагу на процес адаптації нових критеріїв до стягування податків та зборів через урегулювання процедур розрахунку та сплати податкових платежів, що, безумовно пов'язані з побудовою стабільної та ефективної банківської системи України. Крім того, будь-які, зміни повинні бути обов'язково узгоджені з прийнятою бюджетною та податковою політикою держави починаючи із законодавчого рівня. Слід зауважити, що будь-які, зміни потребують системного підходу, що забезпечить зважене використання податкових, бюджетних, соціальних, економічних, фінансових важелів із метою досягнення поставлених державою завдань щодо розвитку. Системний підхід є основою побудови податкової системи України (рис. 1.4).

*Рис. 1.4 Вимоги до побудови податкової системи [4]**

**Складено автором на основі джерела [4]*

Вимога системності полягає у тому, що всі податки мають бути взаємопов'язаними, органічно доповнювати один одного, не суперечити один одному та системі загалом.

Змінюються не тільки види і форми стягнення до бюджету певних сум коштів, а й саме ставлення до податків. Вони стають ефективним знаряддям втілення державної політики з питань економіки та соціального розвитку. За допомогою податків здійснюється перерозподіл ВВП в територіальному і галузевому аспектах, а також між різними соціальними групами. Цей перерозподіл згладжує вади ринкового саморегулювання, створює додаткові стимули для ділової та інвестиційної активності, мотивації до праці, підтримання рівня зайнятості, що в свою чергу впливає на наповненість бюджетів країни коштами.

Таким чином, визначальна роль у наповненні доходів бюджету належить встановленим у бюджетному законодавстві нормативам зарахування податків і зборів до бюджетів. Слід зазначити, що в цілому для України незмінною залишається тенденція, за якої найбільш фіскально значимі платежі спрямовують до державного бюджету. Подальше зростання значимості податкових надходжень у формуванні доходів бюджетів усіх рівнів має відбуватися у напрямку покращення економічних умов діяльності суб'єктів господарювання та задіяних у них працівників, примноження їх доходів та прибутків як реального джерела коштів для наповнення бюджетів, а не бути результатом формальних змін у бюджетному та податковому законодавстві.

1.2 Механізм справляння податків в зарубіжних країнах

Наразі, ми розглянули, основи податкової системи України, тому було б доцільно провести порівняння з основами справляння податків в зарубіжних країнах.

Щоб краще розглянути податкові системи країн, розподілим їх на 3 частини та візьмемо для прикладу одну країну з кожної групи:

- 1) Високо розвинені країни (США); 2)
Країни Північної Європи (Норвегія);
- 3) Країни-сусіди України (Угорщина).

Першою ми розглянемо податкову систему США.

Головне місце у федеральній податковій системі США посідають три податки: індивідуальний прибуток; на соціальне страхування; на прибуток корпорацій[19].

Федеральний індивідуальний прибутковий податок стягується з усього працездатного населення США. Ним оподатковуються практично всі види доходів, які можуть бути одержані населенням: заробітна плата і допомога; прибуток від приватної підприємницької діяльності; відсотки за внесками в кредитно-ощадні установи; дивіденди; рента; допомога по безробіттю, що виплачується приватними компаніями. Не підлягають оподаткуванню доходи від відсотків, які отримують утримувачі деяких видів цінних паперів, що випускаються урядами штатів. Частково оподатковуються пенсії та допомога із соціального страхування[19].

Другим за значенням із федеральних податків є податок на соціальне страхування, що стягується лише з доходів від заробітної плати і дарування (тому його іноді називають податком на заробітну плату). Цей податок має ряд специфічних рис. Перш за все він стягується в рівних частинах з робітників, наймодавців та підприємців. Це означає, що підприємець сплачує за кожного зайнятого в нього на підприємстві суму, яка дорівнює розміру податку, що стягується з даного робітника. До того ж податком на соціальне страхування оподатковується не вся зарплата, а лише частина її до певного рівня, встановленого в законодавчому порядку (податкова база).

Збори від цього податку за законом визначено виключно для виплати пенсій престарілим, інвалідам, сім'ям, котрі втратили годувальника, і можуть бути використані на інші заходи.

Третім великим федеральним податком є податок на прибуток корпорації. Ним оподатковується валовий перерозподільний прибуток корпоративного бізнесу. Прибуток у розмірі 50 тис. дол. оподатковується за максимальною ставкою – 34% [19].

Отже, які переваги податкової системи США порівняно з Україною і що ми можемо використати, для підвищення рівня оподаткування?

1) На відміну від України податкова система у США є трирівневою, а подекуди й чотирирівневою. Так, у США податки встановлено на федеральному

(національному) рівні, на рівні штатів, міст, іноді навіть районів. Оскільки податки до федерального бюджету адмініструє національна податкова служба (IRS), а податки до бюджетів штатів та місцевих бюджетів — служби, утворені урядами штатів та органами місцевого самоврядування, то між цими службами функціонує система обміну інформацією. За наявності такого механізму один і той самий об'єкт контролюється декількома службами, що ускладнює спроби занижити оподаткування.

2) В США є програма попереднього моніторингу операцій (CAP), основним завданням якої є напрацювання узгоджених рішень між податковим органом і платником з відображення в податковому обліку окремих операцій ще до подання податкової звітності. Участь у програмі CAP вимагає від платників значно вищого рівня прозорості та довіри порівняно із звичайним аудитом вже поданої податкової звітності. При цьому платники зобов'язані надавати до податкових органів достовірну інформацію про суттєві операції.

3) У США запроваджено електронний сервіс (вікно) для платників податків на сайті податкових органів як елемент спрощення спілкування та інструмент обслуговування платника. Головною стратегічною метою електронного сервісу є різке зменшення конфліктних ситуацій з податковими органами, забезпечення стовідсоткового нарахування та сплати податкових зобов'язань і зменшення кількості перевірок [36]

Тепер розпочнем характеристику країн-сусідів України. Однією з них є Угорщина.

В Угорщині існують три основні податки для організацій:

- податок з обороту – стягується з додаткової вартості - ставка 20% - податок на прибуток – ставка 16% з 2008 року.
- місцевий індустріальний податок – основна ставка 2%.

Крім цього, компанії та підприємці сплачують внески до фондів охорони здоров'я, пенсійного забезпечення та інші соціальні фонди.

Основне місце в податкових надходженнях до бюджету займає загальний податок з обороту (аналог українського ПДВ), яким обкладаються всі вироблені в країні товари і багато послуг, має 2 ставки (раніше було 3): основну – 20% і пільгову – 0%. До нульової групи, що налічує всього 48 позицій, відносяться деякі види фармацевтичних препаратів, підручники, дитячі товари, товари для інвалідів.

Будь-якій угорській фірмі, що здійснює на території Угорщини комерційну діяльність, треба платити податок на прибуток. Ставка даного податку з 2008 року становить 16%. Деякі підприємства та організації звільняються від сплати цього податку. Так, не оподатковуються організації соціальної сфери, церкви та різноманітні фонди за умови, що їхній дохід від комерційної діяльності не перевищує 10%, об'єкти, які перебували на фінансовому оздоровленні (за умови невиплати дивідендів). Зменшується розмір ставки податку і для підприємців, які були зайняті у сфері надання культурних, спортивних та оздоровчих послуг.

Третій вид податку - місцевий індустріальний податок. Податок платиться не в податкове управління, а до місцевих органів управління - місцеві управи, відповідно до місця, де територіально зареєстрована фірма. Ставка даного податку максимум 2%. Не рідко зустрічаються управи, які дану ставку податку скорочують на 0,5% або 1%. Оподатковуваною базою є доходи мінус витрати [16].

Як наслідок, – фірму реєструють за адресою в тому районі, де місцевий індустріальний податок менше ніж 2%. Наприклад, в Геделле (24 км. від Будапешта)

у перші два роки, у випадку, якщо річний прихід менше ніж 3 млн. форинтів, не треба платити місцевий індустріальний податок взагалі.

У цілому, Угорщина зробила певний прорив у власній системі оподаткування. Замість запровадження цілої низки нових податків Угорщина вводить фіксовану ставку податку для фізичних осіб, що передбачає певні пільги для сімей. Метою нової системи є компенсування дефіциту бюджету, підвищення конкурентоспроможності економіки Угорщини, а також підтримка сімей та народжуваності. Це передбачало покриття втрачених податкових надходжень, і тому уряд запровадив спеціальні податки для основних секторів (телекомунікації, фінанси, роздрібна торгівля та енергетика) та модернізував пенсійну систему. Збільшення мита на тютюн та алкоголь також має за мету компенсувати втрачений податок на прибуток. Парламентом Угорщини було ухвалено 10 змін до податкового законодавства і запроваджено два нові спеціальні податки, які були представлені в новому податковому законопроекті уряду на 2011 р., введення яких поступово відбулося у період з 2011 по 2013 рр. Кількість державних зборів, що існували у 2010 р., змінилися разом із сотнями пунктів у податковому законодавстві, що також були піддані змінам. Найбільш значних реформ зазнав прибутковий податок з погляду обсягу і структури [9, с. 212–213].

Наступною країною є Норвегія.

Податки в Норвегії дуже високі. Країна має надійну систему соціального забезпечення працівників з високою ставкою податку, значно вищою, ніж у багатьох інших країнах. Мається на увазі, що більш заможні діляться з тими, чий рівень доходів нижчий, відтак усі верстви отримують рівну підтримку і соціальне забезпечення. Отже, система соціального забезпечення Норвегії є більш справедливою, ніж інші конкуруючі, зокрема, в таких країнах як Австралія, Канада й Великобританія.

Дбайливе ставлення держави відчувається й у звітності. Якщо ви отримуєте дохід, немає необхідності подавати власну форму податкової декларації, оскільки уряд робить усю паперову роботу (безкоштовно) і надсилає вам копію. Для людини,

яка не любить заповнювати податкові декларації – це відмінний сервіс. Однак, це свідчення того, що державні установи спілкуються між собою, обмінюючись вашою «особистою» інформацією. Оскільки Норвегія є «соціалістичною» країною, усі громадяни занесені до системи, і особиста інформація є доступною всім. Доступність усієї особистої інформації про громадян для авторизованих сервісів значно полегшує життя [38, 40с].

Кожна країна має унікально-сформовану податкову систему. В залежності від рівня розвитку, континенту, умов життя структура та частка податків буде відрізнятися. Не можна прослідкувати чіткої тенденції між податковими джерелами надходження до бюджетів та рівнем розвитку країни. Для детального перегляду структури доходів державних бюджетів різних країн з різних континентів переглядаємо додатки Б,В,Г,Д,.

Для України є корисним співпраця з іншими країнами світу, в тому числі із з розвиненими, оскільки нам потрібна допомога в реформуванні податкових систем, і вони допоможуть нам в цьому. Користуючись їхнім досвідом ми можемо побачити, які помилки робили вони, щоб не допустити їх в нашій державі. Також ми можемо спробувати використання їхніх реформ, і побачити чи є вони дієвими для нашої країни, для нашої податкової системи. Україна наразі знаходиться на етапі проб помилок, щоб сформувати дієву податкову систему, яка зможе повноцінно функціонувати і задовольняти всіх сторін оподаткування.

РОЗДІЛ 2. СУЧАСНИЙ СТАН ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ

2.1. Роль податків та зборів в складі доходів Зведеного бюджету

Бюджет є головним фондом фінансових ресурсів держави та її адміністративно-територіальних одиниць. Вчасне та повне формування доходів бюджету має особливе та важливе значення у контексті забезпечення фінансування завдань і функцій, які здійснюють державні органи влади та органи місцевого самоврядування. Податкові надходження мають визначальне місце у складі бюджетів держави. Роль податків та зборів у наповненні бюджетів визначається одночасно нормами податкового і бюджетного законодавства. Податковий кодекс встановлює виключний перелік обов'язкових платежів (податки та збори), правила та умови їх стягнення, а Бюджетний кодекс в свою чергу затверджує пропорції їх розподілу між бюджетами. Розуміння складу і динаміки податків та зборів у складі зведеного, державного та місцевого бюджетів надзвичайно важливе, в сенсі їх аналізу та планування, виявлення резервів зростання, ухвалення висновків щодо напрямів реформування податків та перегляду нормативів розподілу коштів між бюджетами[5].

Фінансове забезпечення функціонування держави, її соціально економічний розвиток значною мірою обумовлені податковими надходженнями, які справляються до бюджетів України. Податкові надходження займають найбільшу частку серед інших методів централізації бюджетних ресурсів, а також посідають провідне місце серед інструментів регулювання економіки. Зростання дефіциту свідчить про недостатність доходів, а тому слід зосередитись на джерелах їх зростання.

Для початку, ознайомимось з таким поняттям як – Зведений бюджет України, перед тим як переходити до аналізу, прогнозування, планування і так далі. Зведений бюджет України — сукупність всіх бюджетів, що входять до складу бюджетної системи України. Принципи побудови бюджетної системи регулюються бюджетним законодавством і залежать насамперед від її адміністративно-територіального поділу.

Найважливіше місце в системі державних фінансів належить державному бюджету [25].

Відповідно до статті 9 пункт 1 Бюджетного кодексу України визначають чотири джерела доходів бюджету: 1) податкові надходження; 2) неподаткові надходження; 3) доходи від операцій з капіталом; 4) трансферти [3]. Пропонуємо розглянути динаміку та структуру доходів зведеного бюджету за 2015-2020 роки (табл.2.1).

Таблиця 2.1

Структура та динаміка доходів зведеного бюджету 2015-2020 рр [21]*.

Рік	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Млн.грн						
Податкові надходження	507635,90	650781,70	828158,80	986348,50	1070321,8	1136687,20
Неподаткові надходження	140154,40	125391,90	154370,90	192703,90	212789,2	234409,50
Доходи від операцій з капіталом	1799,50	1594,00	2160,50	2801	3111,9	3552,50
Трансферти	2441,20	4980,90	32098,10	2424,70	3556,90	2012,40
Всього	652031,00	782748,50	1016788,30	1184278,10	1289779,80	1376661,60
%						
Податкові надходження	77,85	83,14	81,45	83,29	82,98	82,57
Неподаткові надходження	21,50	16,20	15,18	16,27	16,50	17,30
Доходи від операцій з капіталом	0,28	0,20	0,21	0,24	0,24	0,26
Трансферти	0,37	0,64	3,16	0,20	0,28	0,14
Всього	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00

**Складено автором на основі джерела [21]*

В таблиці 2.1. наведено дані доходів Зведеного бюджету України в період з 2015-2020 роки, де можна побачити, як змінювались складові дохідної частини, та яку

частку вони займають в бюджеті. З таблиці, вже можна помітити, що найбільшу та вагому складову доходів становлять податкові надходження, частка яких коливається 77-83% від загальної суми бюджету, зі значенням 82,75% в 2020 році. І вже меншу частку займають неподаткові надходження, частка яких становить 21-15%, зі значенням 17,03% в 2020 році. Інші дві складові доходу, доходи від операцій з капіталом і міжбюджетні трансферти, займають найменшу частину від загального доходу Зведеного бюджету, і зазвичай разом вони не перевищують 1%. Виключенням є 2017, де частка міжбюджетних трансфертів становила 3,16% від загальної суми, що є суттєвим збільшенням, порівнюючи з наступними роками, де частка з кожним роком постійно зменшувалась. Детальніше зображено динаміку складових доходної частини Зведеного бюджету України зображено на рисунку 2.1.

Рис.2.1 Динаміка складових доходної частини Зведеного бюджету України
(% і млн.грн) [21]*

**Складено автором на основі джерела [21]*

З графіку 2.1 видно, яку вагому частку відіграють податкові надходження в формуванні дохідної частини бюджету держави. В цілому спостерігаємо, що податки становлять більше 80% від загального доходу. Можна зробити висновок, що вагома складова бюджету країни формується за допомогою податків та зборів. Без налагодженого зв'язку між суб'єктами оподаткування, раціонального стягнення та розподілу податків та зборів, бюджет країни буде недосформований, що матиме негативні наслідки при виконанні державою своїх функцій.

Оскільки податки та збори становлять велику складову доходів держави, можна розглянути доходи в розрізі податків, і визначити за рахунок яких податкових надходжень переважно формується бюджет країни. Розрахуємо частку кожного податку та збору в дохідній частині Зведеного бюджету країни (табл.2.2).

Таблиця 2.2

**Динаміка частки податків та зборів в Зведеному бюджеті України
2015-2020 рр, % [23,25]*.**

Назва податку/Рік	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Податок та збір на доходи фізичних осіб	15,33	17,73	18,26	19,41	21,36	21,44
- Військовий збір	1,40	1,46	1,48	1,58	1,74	1,74
Податок на прибуток підприємств	5,99	7,69	7,22	8,97	9,10	8,61
Податок з власників транспортних засобів	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Рентна плата та плата за використання інших природних ресурсів	6,44	5,95	5,03	4,23	4,03	4,15
Податок на додану вартість	27,37	30,09	30,88	24,94	29,36	35,24
Акцизний податок з вироблених в Україні підакцизних товарів (продукції)	5,95	7,04	6,67	6,14	5,53	5,98
Акцизний податок з ввезених на митну територію України підакцизних товарів (продукції)	3,73	4,47	4,69	4,57	4,61	4,68
Акцизний податок з реалізації суб'єктами господарювання роздрібною торгівлі підакцизних товарів	1,18	1,49	0,59	0,50	0,49	0,52
Ввізне мито	6,12	2,56	2,35	2,24	2,31	2,19
Вивізне мито	0,06	0,05	0,06	0,04	0,02	0,02

Рентна плата за транспортування, збори на паливно-енергетичні ресурси	1,11	0,04	0,00	0,00	0,00	0,00
Місцеві податки	4,15	5,40	5,24	5,15	5,70	5,50
- Податок на майно	2,46	3,19	2,86	2,64	2,95	2,72
- Збір за місця для паркування транспортних засобів	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01
- Туристичний збір	0,01	0,01	0,01	0,01	0,02	0,01

Продовження табл. 2.2

Назва податку/рік	2015	2016	2017	2018	2019	2020
- Єдиний податок	1,68	2,19	2,37	0,42	2,73	2,76
Інші податки та збори	0,43	0,64	0,46	0,42	0,47	0,39
- Екологічний податок	0,41	0,64	0,46	0,42	0,47	0,39
Податкові надходження	77,85	83,14	81,45	83,29	82,98	82,57
Всього	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00

*Складено автором на основі джерела [23,25]

Розглянувши таблицю 2.2., можемо зробити наступні висновки. Основна частина податкових надходжень та доходів бюджету формується за допомогою податку на доходи фізичних осіб, частка якого зростає з кожним роком, збільшившись з 15% до 21% в 2020 році. Найбільшу частку серед інших податків займає податок на додану вартість, частка якого коливається 24-35% протягом 2015-2020 рр. Та третє між собою поділили податок на прибуток підприємств та акцизний податок, частка яких є приблизно однаковою. Частка податку на прибуток підприємств зросла з 6% до 8,6% в 2019 році, а частка акцизного податку коливається на рівні 10-12% від загального доходу бюджету.

Таким чином можна зробити висновок, що провідна роль у забезпеченні виконання державної функції щодо регулювання економічних процесів належить податкам, які справляються до державного бюджету. У Державному бюджеті України податкові надходження займають близько 82 %, тобто є найбільшою

бюджетоутворюючою ланкою. За досліджуваний період загальна сума податкових надходжень зросла майже вдвічі (порівнюючи з 2015 роком), але попри абсолютний приріст, їх частка у бюджеті є нестабільною. Це свідчить про те, що хоча й відбувається постійне вдосконалення оподаткування, фіскальний потенціал податків є невикористаним через податкові пільги, ухилення від сплати, недоліки в адмініструванні, податкову заборгованість. Для досягнення максимального ефекту в реалізації заходів податкової політики пріоритетність варто надавати таким, які сприяють економічному зростанню, а відтак – наповненню державної казни податковими надходженнями.

2.2. Місце податків та зборів в структурі доходів Державного бюджету

Соціально-економічний розвиток, а також регіонів забезпечується за рахунок бюджетних ресурсів, тому головним завданням держави є збалансування бюджетних доходів та видатків, оскільки значне перевищення видатків над доходами призводить до економічної кризи, зростання державного боргу, дефіцитів бюджетів усіх рівнів тощо.

Формування податкових надходжень бюджету – це процес ініціації, адміністрування та акумулювання податків з застосуванням інструментів фіскального тиску. Наслідки застосування механізму мобілізації податкових надходжень та його роль у наповненні доходів зведеного, державного та місцевих бюджетів відображаються на динаміці цих надходжень та їхньої частки у доходах відповідних бюджетів[2].

Податкові надходження посідають важливе місце у бюджетних доходах, займають найбільшу питому вагу у структурі доходів бюджету, що у свою чергу впливає на соціально-економічний розвиток держави, а також є одним із інструментів державного регулювання економіки. Податкові надходження бюджету, їх формування, розподіл та використання є важливим елементом системи

бюджетноподаткового регулювання економіки, значення якої посилюється в умовах трансформації економічної системи. На цій стадії економічних перетворень вплив держави на розвиток економіки набуває непрямого характеру і реалізується шляхом проведення економічної, в тому числі бюджетної та податкової політики, послідовність та виваженість якої визначають темпи економічного зростання. Розширювати існуючі зобов'язання держава може лише за наявності джерел зростання податкових надходжень Державного бюджету України.

Податкові надходження займають найбільшу частку серед інших методів централізації бюджетних ресурсів, а також посідають провідне місце серед інструментів регулювання економіки державою. Однак, зростання дефіциту бюджету свідчить про недостатність доходів Державного бюджету України. А тому, слід зосередитись на джерелах зростання доходів Державного бюджету України, для цього необхідно удосконалювати податкову складову доходів, яка є найбільш вагомою у складі доходів, а отже найважливішою, тому розширювати існуючі зобов'язання держава може лише за наявності джерел зростання податкових надходжень Державного бюджету України.

Визначимо місце податкових надходжень у доходах Державного бюджету шляхом проведення аналізу (табл. 2.3).

Таблиця 2.3

Структура та динаміка доходів Державного бюджету 2015-2020 рр [21]*.

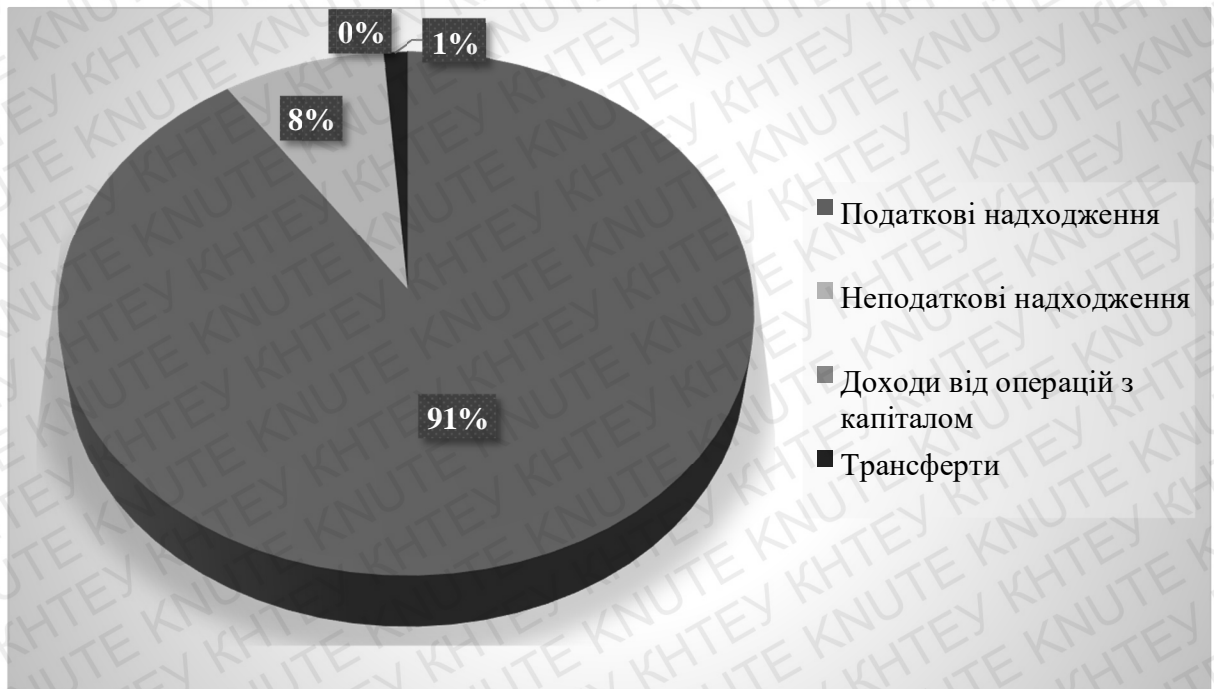
Рік	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Млн.грн						
Податкові надходження	409417.50	503879.40	627153.70	753815.60	799776.10	851115.60
Неподаткові надходження	120006.50	103643.70	128579.10	164683.10	186750.10	212957.20
Доходи від операцій з капіталом	171.40	191.50	286.90	657.50	183.00	79.40
Трансферти	5099.40	8568.60	37422.20	8958.60	11635.70	11874.70

Всього	534694.80	616283.20	793441.80	928114.90	998344.90	1076026.90
%						
Податкові надходження	76.57	81.76	79.04	81.22	80.11	79.10
Неподаткові надходження	22.44	16.82	16.21	17.74	18.71	19.79
Доходи від операцій з капіталом	0.03	0.03	0.04	0.07	0.02	0.01
Трансферти	0.95	1.39	4.72	0.97	1.17	1.10
Всього	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00

**Складено автором на основі джерела [21]*

З таблиці 2.3, можемо зробити висновок, що податки займають вагому та важливу складову в формуванні Державного бюджету. Їх частка становить зазвичай 80% від загальної суми доходів, які формують бюджет. Можна спостерігати, що в 2020 році частка податкових надходжень зменшилась порівняно з 2018-2019 роками, де вона становила 81%-80% відповідно і 79% в 2020 році, не дивлячись на те, що обсяг зріс. Але як видно з таблиці, бачимо збільшення неподаткових надходжень в 2020 році на 2 % порівняно з 2018 роком і на 1% порівняно з 2019 роком.

Якщо порівнювати річну звітність і квартальну, то можна помітити суттєву відмінність між складовими доходу державного бюджету (рис. 2.2)

*Рис.2.2 Структура доходів Державного бюджету України за 1 квартал 2021 року, % [21,25]**

**Складено автором на основі джерела [21,25]*

Як бачимо з рис. 2.2, частка податкових надходжень в першому кварталі поточного року становить 91% порівнюючи з річною звітністю, де показник становить 80%, і значно менший показник неподаткових надходжень, що навіть на перевищує 10%. Досить суттєва відмінність між різними періодами формування звітності, змушує задуматись, за рахунок чого відбувається такий розрив, і підтверджує той факт, що фактично в першому кварталі держава виконує свої функції за рахунок коштів платників податків, що дає змогу ще раз підтвердити важливість податкових надходжень в формуванні та виконанні Державного бюджету України.

Основною складовою аналізу податкових надходжень бюджету є їх динаміка у розрізі статей, яка дає можливість проаналізувати зміну обсягу надходжень до Державного бюджету з 2015 по 2020 рік (табл. 2.4).

Таблиця 2.4

Склад і структура податкових надходжень до Державного бюджету

України в 2015-2020 роки, % [21,23]*

Назва податку / Рік	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Податок та збір на доходи фізичних осіб	8.43	9.71	9.46	9.88	11.01	10.90
- Військовий збір	1.71	1.86	1.90	2.02	2.25	2.22
Податок на прибуток підприємств	6.50	8.82	8.43	10.44	10.73	10.10
Рентна плата та плата за використання інших природних ресурсів	7.44	7.15	6.13	4.88	4.68	4.88
Податок на додану вартість	33.37	38.21	39.57	40.35	37.93	37.23
Акцизний податок	11.8	14.62	13.65	12.81	12.35	12.86
Мито	7.54	3.32	3.09	2.92	3.01	2.83
Рентна плата за транспортування, збори за паливно-енергетичні ресурси	1.36	0.05	0.00	0.00	0.00	0.00
Інші податки та збори	0.12	-0.10	-1.29	-0.05	0.39	0.31
- Екологічний податок	0.21	0.26	0.22	0.30	0.39	0.31
Податкові надходження	76.57	81.76	79.04	81.22	80.11	79.10
Всього	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00

*Складено автором на основі джерела [21,23]

З таблиці 2.4, ми можемо прослідкувати динаміку статей доходів протягом років. В цілому, бачимо що протягом всього періоду дослідження найбільше доходів формується за допомогою податку на додану вартість (ПДВ), частка якого становила 33% в 2015 році, максимальне значення 40% в 2018 році та 37 % в 2020 році. Тобто 1/3 всіх доходів держави залежить від надходжень ПДВ. Також важливе місце в наповненні доходів бюджету, займає акцизний податок, частка якого протягом 2015-2020 років становила більше 10%, зі значенням 12,86% в 2020 році. І третє місце по вагомості наповненню бюджету займають податок на доходи фізичних осіб та податок на прибуток підприємств зі значеннями 10%. Можна прослідкувати позитивну тенденцію цих податків, адже протягом 2015-2020 років, податок на доходи фізичних осіб зріс на 2%, а податок на прибуток підприємств виріс в 1,5 рази. В таблиці можна прослідкувати негативну тенденцію до зниження таких податків як мито та рентна плата за використання природних ресурсів. Їх частки в частині доходів бюджету скоротились вдвічі. Частка мита становить 2,83% в 2020 році проти значення

7,54% в 2015 році. Частка рентної плати за використання природних ресурсів скоротилась на 3%. Отож, пропонуємо наглядніше розглянути динаміку бюджетоутворюючих податків та зборів в Державного бюджету у вигляді графіка (рис.2.3).

Рис. 2.3 Динаміка основних податків та зборів за 2015-2020 рр., % [21,25]*

*Складено автором на основі джерела [21,25]

Рисунок 2.3 показує, що основним бюджетоутворюючим податком є податок на додану вартість, який формує понад третину всіх доходів Державного бюджету, а якщо, до цього показника додати акцизний податок, то більшу половину доходів формується за рахунок цих двох податків. Від чого можемо зробити висновок, що в Україні формування дохідної частини бюджету відбувається за рахунок непрямих податків. Інша частина припадає на такі прямі податки як податок на доходи фізичних осіб та податок на прибуток підприємств, які в сумі формують 1/5 частину від загального доходу країни.

Також хотілося б розглянути питання податкового навантаження в Україні та його вплив доходи бюджету та значення в Податковій системі України

Податкове навантаження – це показник, що характеризує діяльність держави, в межах обраної податкової політики, щодо оподаткування господарської діяльності суб'єктів господарювання [14].

Варто відзначити, що зміст поняття «податкове навантаження» разом з іншими категоріями науки про податки утворює смислове ядро термінології оподаткування, яке увібрало в себе уявлення про граничні межі оподаткування в національній економіці. У XVIII ст. А. Сміт провів дослідження економічної залежності між надходженням коштів до державного бюджету і рівнем податкового навантаження. У результаті вивів аксіому, яка стверджує, що від зниження податкового навантаження держава залишиться у вигазі, оскільки з'являються вивільнені кошти, від вкладення яких можна отримати додатковий прибуток і відповідно додатковий податок.

Економіст П. Самуельсон підтверджує примусовий характер оподаткування і відсутність зв'язку між вигодами окремого громадянина та тими податками, які він сплачує державі [16, с. 161].

Вчений К. Віксель у свою чергу наполягає на раціональному розподілі фіскального тягаря між окремими платниками, дотриманні еквівалентності між сумою сплачених податків та отриманими від держави послугами й благами. Податки, за його твердженням, не повинні порушувати добробут окремих соціальних груп; якщо за рахунок державних послуг добробут окремих верств населення не підвищується, то вони мають бути звільнені від податків [32, с. 20].

Зміст і межа податкового навантаження не є чимось незмінним. До чинників, що визначають зміст і мету податкового навантаження, у країні належать:

- ступінь розвитку ринкової економіки;
- масштаби й форми державного регулювання;
- рівень соціально-економічного розвитку національної економіки;

- рівень життя населення;
- напрями використання державних доходів;
- внутрішня та зовнішня політика держави;
- рівень розвитку податкової культури [33, с. 5].

Таким чином, межа податкового навантаження – це умовна точка в оподаткуванні, при якій досягається баланс урахування інтересів платників щодо їх податкоспроможної і стимулів для розвитку й інтересів держави щодо достатності наповнення бюджету.

Визначимо показники податкового навантаження в Україні, для чого спочатку проведемо оцінку впливу загального обсягу податкових надходжень на основні макроекономічні показники розвитку, тобто їх фіскальну ефективність (табл. 2.5).

Таблиця 2.5

**Основні макроекономічні показники розвитку держави за 2015-2020 рр.,
млн грн [22,25]***

	Податкові надходження	Доходи Державного бюджету	ВВП
2015	507 636	652 031	1 979 458
2016	650 782	782 748	2 383 182
2017	828 158	1 016 788	2 982 920
2018	986 348	1 184 278	3 558 706
2019	1 070 321	1 289 797	3 974 564
2020	1 136 687	1 376 661	4 194 102

*Складено автором на основі джерела [22,25]

Досліджуючи ці показники, варто зазначити, що протягом 2015-2020 рр. спостерігається в абсолютному вираженні стрімке зростання ВВП. Це ж саме стосується динаміки доходів Державного бюджету України та податкових надходжень (табл. 2.5).

Такі тенденції зазвичай можна оцінювати як позитивні результати, втім їх ефективність потрібно характеризувати через фіскальний прояв і через окреслення різних періодів економічного розвитку суспільства.

В Україні ПДФО, податок на прибуток та ПДВ сумарно забезпечують понад дві третини усіх податкових надходжень до зведеного бюджету країни. Таким чином, в Україні, за умовно прийнятого рівня оподаткування, простежується сильна залежність бюджетних доходів від споживання імпортованих товарів, що може бути пов'язане з низькою конкурентоспроможністю (ціною та якістю) українських товарів на внутрішньому ринку. Це, в свою чергу, обумовлене загальними умовами ведення бізнесу в Україні та спроможністю внутрішніх виробників створювати конкурентоздатну продукцію. Також не виключене використання схем оптимізації оподаткування за рахунок імпортованого ПДВ.

У макроекономічному масштабі податкове навантаження відображає ефективність податкової політики, тобто кількісно вимірює сукупний вплив податкових платежів на джерела їхньої сплати. У міжнародній практиці цей показник визначається як відношення фактичних податкових надходжень у зведений бюджет до обсягу валового внутрішнього продукту. За цим методом визначатимемо рівень податкового навантаження в Україні, результати зображено у вигляді графіка

(рис.2.4).

Рис. 2.4 Динаміка зміни загального рівня податкового навантаження в Україні у 2015-2020 рр., % [22,25]*

**Складено автором на основі джерела [22,25]*

Як видно з рисунка 2.4, податкове навантаження на вітчизняну економіку зменшилося з прийняттям Податкового кодексу України (до прийняття ПКУ, податкове навантаження мало позначку 30-33%). Соціально-економічні умови розвитку й елементи державного управління є саме тими ключовими чинниками, що визначають оптимальний рівень податкового навантаження, а також, безумовно, ефективність використання податкових надходжень у процесі розподілу та перерозподілу ВВП і рівень задоволеності потреб населення.

Досить тісний зв'язок існує між показником податкового навантаження та внутрішнім валовим продуктом. У країнах, які перебувають у першій половині рейтингу Світового банку та мають вищу оцінку ефективності податкової системи, середній рівень ВВП на одну особу становить 29,2 тис. дол. У другій половині країн, з нижчою оцінкою ефективності податкової системи, середній рівень ВВП на особу становить менш як 5,3 тис. дол. Середня оцінка ефективності податкової системи за рейтингом у другій половині країн гірша втричі, а ВВП на особу – у шість разів [12,18].

Різні рівні податкового навантаження у різних країнах пояснюються особливостями соціально-економічного розвитку, фінансової політики та механізмом побудови податкової системи. Негативний вплив на економічний та соціальний розвиток країни здійснюється внаслідок тінізації економіки, недосконалого механізму справляння податків, зборів та інших обов'язкових платежів, неефективних податкових пільг, низького рівня податкової культури та податкової дисципліни суб'єктів господарювання.

Отже, незважаючи на розпочаті реформи, податкова система України недосконала і має проблеми, які потребують негайного вирішення. Стягування податків в Україні є достатньо високим і гальмує розвиток економіки. Важливим завданням є оптимізація податкового навантаження. Необхідно віднайти рівновагу між тягарем і вигодами оподаткування, між примусом і свідомим вибором сплати

податків та зборів, тобто забезпечити баланс потреб і можливостей держави і промисловості, публічними і приватними інтересами. Для цього необхідно забезпечити:

- зменшення податкового навантаження на суб'єкти господарювання завдяки поступовому зниженню податкових ставок та розширення баз їх оподаткування. Зростання надходжень до бюджету має здійснюватись за рахунок збільшення кількості платників податків;
- покращення системи податкового адміністрування податків та зборів, забезпечення її прозорості;
- помірне зниження і пропорційність розподілу податкового навантаження між платниками залежно від виду діяльності;
- вдосконалення систем податкового контролю, які запобігають ухиленню платників від сплати податкових платежів;
- зменшення та ефективне використання податкових пільг, які дуже часто лобіюють інтереси зацікавлених осіб. Зниження загальної кількості податкових пільг та ретельна перевірка сприятимуть формуванню справедливої податкової системи;
- створення умов для активізації інвестиційних та інноваційних процесів у пріоритетних галузях економіки. Збільшення кількості інвестицій у господарську діяльність підприємств розширить масштаби їх діяльності та доходи суб'єктів господарювання. Зростання доходів призведе до збільшення ВВП і зменшення податкового навантаження.

Аналіз основних тенденцій формування дохідної частини державного бюджету показав, що існує тенденція прирощення податкових доходів державного бюджету. Проте цей приріст не має твердого підґрунтя у зв'язку з тим, що в Україні протягом останніх років нестабільна економічна ситуація, зокрема недосконала податкова політика. Зазначимо, що система державного оподаткування повинна не просто

залучати частину вартості внутрішнього національного продукту на формування доходів Державного бюджету, але й активно впливати на підвищення ефективності суспільного виробництва, заохочувати окремого виробника, господарюючі суб'єкти до інвестування коштів у різні галузі діяльності. За досліджуваний період загальна сума податкових надходжень зросла вдвічі, але попри абсолютний приріст, їх частка у бюджеті є нестабільною. Це свідчить про те, що хоча й відбувається постійне вдосконалення оподаткування, фіскальний потенціал податків є невикористаним через податкові пільги, ухилення від сплати, недоліки в адмініструванні. податкову заборгованість. Для досягнення максимального ефекту в реалізації заходів податкової політики пріоритетність варто надавати таким, які сприяють економічному зростанню. а відтак – наповненню державної казни податковими надходженнями.

РОЗДІЛ 3. ПЕРСПЕКТИВИ РЕФОРМУВАННЯ ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ ЯК СКЛАДОВОЇ ФОРМУВАННЯ ДОХОДІВ БЮДЖЕТУ

3.1. Проблеми оподаткування в наповненні доходів бюджету

Податкова система (податки та збори) відіграють важливу та вагому функціональну роль у формуванні доходів бюджету, як ми дізнались з попереднього розділу. Від того скільки податків та зборів отримує держава фактично залежить економічний та соціальний розвиток країни. Тому визначення проблем податкової системи України, її недоліків, які впливають на наповнення державного бюджету, є одним з головних завдань. Хоча на сьогоднішній день було проведено багато реформ, але проблеми все ще виникають щодо ефективності функціонування податкової системи України, зумовлені недосконалістю законодавства України та неактуальними підходами стосовно справляння податків.

Проблема побудови ефективної податкової системи є однією з основних проблем всіх країн світу, не тільки України, тому її вирішення має бути одним з пріоритетних. Вирішення даної проблеми має здійснюватися шляхом вивчення та аналізу як існуючої в Україні законодавчої бази, так і накопиченого в світі досвіду в сфері оподаткування. Пропоную, поступово розглядати недоліки оподаткування в Україні та в чому воно проявляється.

Для початку хотілося б розглянути проблему нестабільності податкового законодавства. Питання оподаткування регулюється підзаконними нормативними актами, постановами Кабінету Міністрів України, Указами Президента. Податкове законодавство має схожість з європейським, але тільки в назвах податків. Неоднозначність тлумачення податкового законодавства негативно впливає на діяльність суб'єктів господарювання, знижує привабливість національної економіки для іноземних інвесторів [13].

Дана проблема дуже відчутно впливає на діяльність бізнесу в Україні. Державний бюджет, а з ним і зміни до Податкового кодексу, приймаються перед самим Новим роком. Відповідно, безліч компаній за лічені дні дізнаються про підвищення податків у своїй сфері. Це призводить до хаосу в адмініструванні податків, руйнуванню інвестиційних планів компаній і, в багатьох випадках, до зросту контрабанди і контрафакту тих товарів, які потрапили в коло податкового зросту. Коли падає виробництво, держава втрачає надходження в бюджет, не дивлячись на підвищення податків [40].

Податкове регулювання – один з найбільших факторів ведення бізнесу в Україні. Постійні зміни податкового законодавства не дозволяють бізнесу адекватно прогнозувати його роботу.

Окрім того, раптові зміни до Податкового Кодексу з порушенням строків негативно впливають на інвестиційний рейтинг Україна. Так, в Індексі глобальної конкурентоспроможності (The Global Competitiveness Index) Всесвітнього економічного форуму за 2019 рік Україна посіла 85 місце серед 140 країн [46].

Наступною важливою проблемою є складна система адміністрування. Адміністрування податків включає в себе середній час витрачений на підготовку, подання звітності та сплати податків, так званий показник простоти сплати податків. Результати даного показника можна побачити в щорічному рейтингу Paying Tax, який оприлюднюється разом з компанією PwC та Світовим банком.

Так, за результатами щорічного дослідження «Оподаткування 2020» (Paying Taxes 2020), яке проводиться командою PwC разом із експертами Світового банку, Україна посіла 65 місце та втратила таким чином 11 пунктів порівняно з попереднім роком. В середньому вітчизняний бізнес витрачає на облік 328 годин на рік, що вдвічі більше, ніж у розвинених країнах. А за тривалістю обліку ПДВ наша держава посідає 176 сходинку зі 190 [24].

Для порівняння, зазначимо які результати досягли інші країни протягом року. Туреччина, що піднялася з 80 на 20 сходинку, скасувала ПДВ на капітальні інвестиції й таким чином позбавила бізнес необхідності витратити час на його відшкодування. Угорщина, яка злетіла з минулорічної 86 на 56 позицію, істотно скоротила тривалість перевірки коригувань звітності з податку на прибуток.

Такі країни, як Португалія, Франція, Польща, Литва, запровадили звітування перед податковими органами в режимі реального часу. Відтепер державні контролери мають можливість оперативно отримувати дані про ту чи іншу операцію, а бізнес не повинен подавати разом із декларацією величезну кількість додатків із інформацією щодо своїх транзакцій.

Казахстан запустив пілотний проект із використання блокчейн-технологій для адміністрування ПДВ. Таку саму можливість розглядає й Велика Британія. Бразилія та В'єтнам досягли рекордного скорочення часу на облік ПДВ завдяки оптимізації роботи наявних ІТ-систем [24].

Дані свідчать, наскільки Україна відстає в удосконаленні та спрощенні оподаткування в країні порівняно з іншими розвиненими країнами та навіть нашими країнами сусідами. Можна сказати, що поки інші країни діють, впроваджують новітні (технологічні) методи адміністрування податків та зборів, ми тільки плануємо щось змінювати і не спішимо його запроваджувати в дію.

Основні рекомендації з приводу результатів рейтингу надав В'ячеслав Власов, Партнер, Керівник Практики оподаткування та юридичних послуг PwC в Україні. « Із 2004 року команда PwC в Україні щорічно бере участь у підготовці цього дослідження pro bono, а також розробляє за його результатами пропозиції для Міністерства фінансів України щодо вдосконалення податкової політики. Підсумки цього року свідчать про те, що Україні доведеться багато попрацювати, аби надолужити втрачені позиції. Скорочення часу, який витрачає бізнес на облік та платежі до бюджету має

стати основним завданням податкової реформи. В цьому нашій державі допоможуть сучасні технології, зокрема, поширення електронного документообігу, спрощення форм податкової звітності, автоматизація попереднього заповнення декларацій, звітування за операціями у режимі реального часу. Крім того, варто приділити увагу вдосконаленню систем електронного адміністрування ПДВ» - коментує результати рейтингу В'ячеслав Власов.

Ще одну проблему, яку б мені хотілось обговорити, це податкове навантаження. Це поняття включає в себе і адміністрування податків, а також недосконалість регулюючої функції податків.

Соціально-економічні умови розвитку й елементи державного управління є саме тими ключовими чинниками, що визначають оптимальний рівень податкового навантаження, а також, безумовно, ефективність використання податкових надходжень у процесі розподілу та перерозподілу ВВП і рівень задоволеності потреб населення.

Порівняно з іншими країнами, номінальний рівень податкового навантаження в Україні не більший, ніж у США, Канаді, Великобританії та Німеччині, проте реальне податкове навантаження, яке враховує ще й віддачу податкової системи, тобто рівень задоволення потреб платників за рахунок податків, є значно більшим. Так, порівняно, наприклад, із соціально орієнтованою Швецією, де величина податкового тягара становить близько 55% ВВП, в Україні рівень податкового навантаження є значно меншим і коливається в межах 33-36%. Проте твердження, що податкове навантаження для шведів більше, ніж для українців, є помилковим, оскільки частка податків, що повертається населенню при перерозподілі доходів бюджету, для перших становить близько 85%, тоді як у нас вона не перевищує 30% [39].

Ще одну проблему, яку б хотілося розглянути є взаємовідносини між податковими органами та платниками податків. Основною проблемою є відсутність

довіри бізнесу до влади, обумовлена спротивом старої корумпованої системи реформам, розбіжностями між деклараціями та фактичними діями влади, збереженням старої системи взаємовідносин між контролюючими органами та платниками податків. Презумпція невинності платників податків залишається красивою декларацією, судова система потребує реформування.

Органи податкової міліції перетворилися на органи тиску на платників податків через грубе втручання в їх діяльність, застосування інструментарію, не передбаченого нормами чинного законодавства, а встановленого лише внутрішніми наказами органів ДФС України. На підставі присвоєння цих станів органи ДФС України блокують реєстрацію податкових накладних та подання електронної звітності, що практично спонукає платників припиняти свою діяльність до моменту розблокування реєстрації податкових накладних або подання електронної звітності [34].

Відсутність такої системи, яка б сприяла добровільній сплаті податків, прагнення органів ДФС України до суцільного контролю за сплатою податків та демонстрування ними недовіри до платників податків, змушує багатьох представників бізнесу залишатися в тіні або переходити в тіньовий сектор економіки. Легалізація доходів суб'єктів господарювання та громадян без збільшення рівня довіри та зростання соціальної відповідальності не призведе до очікуваного ефекту та поставить під загрозу реалізацію будь-якої комплексної реформи податкової системи, як це вже було продемонстровано під час запровадження механізму податкового компромісу.

Таким чином, поточними проблемами реалізації податкової політики в Україні залишаються складність і суперечливість податкового законодавства, запровадження численних змін до податкового законодавства, надмірне податкове навантаження платників податків, скорочення ділової активності суб'єктів господарювання, численні конфлікти між контролюючими органами у сфері оподаткування та платниками податків, значна тінізація економіки тощо. Намір України інтегруватися

в Європейській економічній і політичній простір зумовлює необхідність не лише адаптації національного законодавства до вимог ЄС, але і його гармонізації та об'єднання.

3.2. Шляхи реформування податкової системи України

На сьогоднішній день основним недоліком чинної податкової системи України є її спрямування на подолання дефіциту бюджету шляхом вилучення доходів господарюючих суб'єктів. Прослідковується відсутність чіткого взаємозв'язку податкової системи з розвитком економіки й діяльністю безпосередніх її суб'єктів. Це, у свою чергу, призвело до того, що податкова система розвивається відірвано від розвитку безпосередніх суб'єктів оподаткування. Підприємства зацікавлені в отриманні мінімального прибутку, щоб уникнути надмірного податкового тиску.

Нині важливе місце, на нашу думку повинно бути відведене податковій системі як державному регулятору покращення фінансової діяльності підприємств. При цьому, проводячи певні зміни в системі оподаткування, держава повинна здійснювати таку податкову політику, яка би була спрямована на оптимізацію як інтересів держави (податкове наповнення бюджету), так і платників податків (помірне податкове навантаження). В Україні в умовах фінансової кризи виникла необхідність пошуку найбільш дієвих механізмів розвитку стимулюючої функції податків.

Протягом останніх років у податковій політиці держави не спостерігається будь-яких змін, направлених на оптимізацію податкової системи планового характеру. Відсутність системної оптимізації оподаткування призводить до надмірного обсягу стягнення податків при скороченні обсягів виробництва і, як наслідок, критичного зменшення обігових коштів підприємств та їх прибутків. Відсутність належного податкового стимулювання спричиняє погіршення фінансової стійкості підприємств, падіння інвестиційної активності, зменшення темпів розвитку й упровадження нових технологій та інноваційної діяльності [37].

На нашу думку, необхідно внести певні зміни стосовно тих основних податків, що будуть спрямовані на підвищення конкурентоспроможності підприємств. Важливим, при цьому, є надання податкових пільг, що за певних умов є дієвим інструментом підтримки національної конкурентоспроможності. Вітчизняна податкова система побудована таким чином, що податкові платежі зростають у міру зростання цін. Це зручно з точки зору фіскального утримання системи, проте абсолютно не прийнятно з позиції обґрунтованості системи оподаткування. Вважаємо, на першому етапі доцільно знизити ставку ПДВ до 18-17%. Як наслідок, можемо очікувати певне зниження цін на деякі товари, що дозволить не допустити зменшення надходжень у бюджет за рахунок збільшення обсягів продажу.

Наступним етапом, вважаємо, є запровадження диференційованого оподаткування ПДВ на окремі групи товарів, що рівнозначно наданню податкових пільг певним галузям. Щодо оподаткування податком на прибуток, пропонуємо звільнити від нього (повністю або частково) ту частину прибутку, яка направлятиметься на інноваційну діяльність, а також застосування диференційованої ставки податку на прибуток залежно від використання коштів амортизаційних нарахувань.

Актуальною постає мета забезпечити формування такої системи оподаткування, яка б сприяла розвитку економіки, формуванню повноцінних суб'єктів ринкової економіки з одночасним поступовим розв'язанням проблеми скорочення дефіциту бюджету й досягнення фінансової стабілізації з поступовим переходом до економічного зростання. Потребують змін і сам механізм, і цільове спрямування податків. Проте в сучасних умовах не потрібно вдаватися до радикальних змін. Усі зусилля повинні бути спрямовані на зміцнення і вдосконалення податкової системи.

Слід, разом з тим, приділити увагу підвищенню якості планування і фінансування державних видатків, зміцнити дохідну базу бюджетної системи,

створити необхідні механізми контролю над ефективністю використання державних фінансових ресурсів. Реалізація податкової реформи повинна відбуватися цілеспрямовано, системно, відкрито, виважено, поступово в часі.

Метою реформування є досягнення якісно нового стану податкової системи України, за якого будуть створені сприятливі умови для ведення бізнесу, зростання споживчого попиту на внутрішньому ринку при одночасному динамічному збільшенні сукупних податкових надходжень до державного та місцевих бюджетів. Розв'язання накопичених у податковій сфері протиріч більшою мірою пов'язують з необхідністю створення єдиного правового поля у сфері податкових відносин. Прийняття і введення в дію Податкового кодексу стане основою й передумовою здійснення податкової реформи. Цей документ не тільки об'єднає чинні нормативнозаконодавчі акти, але й дозволить розв'язати певні проблеми в побудові податкової системи держави [26].

Таким чином, реформування чинної податкової системи повинно відбуватися в напрямку створення сприятливих податкових умов для вітчизняних товаровиробників, стимулювання вкладення коштів в інвестиційні програми. Для формування раціональної податкової системи необхідно використовувати регулюючу функцію податкової системи у вигляді надання пільгового оподаткування, зробити пільги більш прозорими та підвищити їх стимулюючі й регулюючі властивості. Виконання цих та інших завдань приведе до успішного досягнення поставленої мети реформування податкової системи держави – формування максимально досконалої системи оподаткування в Україні і, як наслідок, економічного зростання загалом.

Реалізуючи фіскальну функцію податків, держава за допомогою податкової політики формує джерела фінансування суспільно необхідних витрат, а також забезпечує створення необхідних передумов для перебудови національної економіки та її зростання.

У сучасних умовах розвитку держави, що характеризуються кризовими явищами, складностями міжнародних зв'язків і недостатнім рівнем та якістю життя населення, вкрай важливою є висока обґрунтованість заходів щодо регулювання соціальних процесів через податкову систему.

На основі трансформації податкової системи, очікується зростання доходів до місцевих бюджетів на 40% [20]. Новий порядок розподілу податків між бюджетами різних рівнів став основою для суттєвого зростання доходів місцевих бюджетів.

На нашу думку, варто визначити систему факторів впливу на ефективність державного регулювання соціально-економічних процесів засобами оподаткування.

Так, до факторів із ступенем найбільшого впливу належать:

- система податкових інструментів, яка спрямована на стимулювання розвитку бізнесу;
- складність механізму обчислення податків;
- сталість нормативно-правової бази у сфері оподаткування.

До факторів із середнім ступенем впливу відносяться:

- рівень податкового контролю;
- витрати на адміністрування податків;
- рівень податкової культури;
- якість обслуговування платників податків; – фаза циклу економіки країни.

До групи факторів із ступенем найменшого впливу увійшли:

- рівень добробуту населення;
- економічні взаємовідносини держави з іншими країнами світу; – галузева структура народногосподарського комплексу.

Зауважимо, що необґрунтовані та часті зміни податків в Україні значно впливатимуть на можливості регулювання попиту, ціноутворення та платоспроможності внаслідок податкових вилучень. Саме від цих факторів

залежатиме обсяг податкових надходжень і ступінь навантаження на платників податків та населення в цілому, що у свою чергу, зокрема через вплив на добробут, є складовою соціального розвитку держави.

Також у процесі реформування податкової системи основний акцент необхідно зробити на внутрішньодержавній податковій гармонізації. Звернути особливу увагу на оптимізацію структури системи податків і зборів. Для рівномірності розподілу й зниження податкового навантаження на громадян, які отримують низькі доходи, доцільним є введення прогресивної шкали ставок податку з доходів фізичних осіб, зниження стандартної та запровадження диференційованих ставок ПДВ [2].

На часі – продовження та подальше поглиблення податкової реформи. Необхідно завершити розпочаті реформи податкової та митної служб, остаточно ліквідувати податкову міліцію та інші органи по боротьбі із економічними злочинами й утворити замість них нову, винятково аналітичну структуру з розслідування великомасштабних економічних злочинів, яка мала б замінити також відповідні підрозділи інших відомств.

Економічне зростання, надходження від приватизації та детінізації економіки, а також усі можливості для скорочення бюджетних та квазібюджетних витрат (зокрема, але не тільки, ефект ProZorro, верифікація соціальних та пенсійних виплат, оптимізація витрат на інші цілі тощо) потрібно використати для поступового скорочення загальнодержавних видатків, що дозволить надалі знизити податкове навантаження на заробітну плату та запровадити інноваційну модель податку на виведений капітал замість податку на прибуток підприємств.

Податки на землю та інше нерухоме майно потребують удосконалення та впорядкування, що дозволить підвищити надходження від них та використати їх для подальшого підвищення спроможності місцевих бюджетів, що, своєю чергою, дозволить скоротити податки на доходи фізичних осіб (домогосподарств) – одні з

найбільш шкідливих для економічного зростання, за даними ОЕСР, через відповідні зміни до розмірів субвенцій з центрального бюджету [7,11].

1 липня 2021 року, на черговому засіданні ВРУ було розглянуто урядовий законопроект №5600 «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень». Його ще мають доопрацювати (враховуючи позицію і бізнесу, і місцевих громад тощо). Розгляд основних моментів даного законопроекту можна робити досить багато, оскільки навіть освічені експерти та фахівці кожного разу знаходять щось нове так само як і критики. Деталі основних змін, що відбулись можна переглянути в додатку Е [25].

Подальші кроки держави щодо реформування системи управління державними фінансами мають визначатися з урахуванням необхідності стимулювання економічного зростання, впровадження кращих світових практик формування, аналізу та виконання бюджетів, а також вчасного реагування на виклики та ризики. Виходячи з цього, доцільно сформувати низку завдань, орієнтованих на поліпшення систем управління державними фінансами, зокрема, у податковій політиці.

Одним із завдань є підвищення функціональності податкової системи. В основі процесу мають лежати розбудова та впровадження податкової культури європейського зразка на засадах партнерства держави та бізнесу. Центральним елементом в ній має стати взаємна довіра платників податків та державних органів. [10].

Наступною ціллю є спрощення процедур та здешевлення вартості податкового адміністрування за рахунок розвитку електронних сервісів. Розбудову оновлених податкових та митних органів задекларовано здійснювати на засадах зміцнення їх сервісних функцій. Серед найочікуваніших кроків – широке впровадження програмних моделей реєстраторів розрахункових операцій (РРО, касові апарати).

Також до завдань можна віднести сприяння утвердженню соціальної справедливості інструментами податкового регулювання шляхом запровадження зниженої ставки ПДВ на соціально значущі товари першої необхідності, прогресивної шкали оподаткування доходів фізичних осіб, спрощення процедури для розширення практик застосування податкової соціальної пільги та податкової знижки, наближення майнових податків до ринкової вартості землі та нерухомості [28].

Отже, з розглянутого матеріалу можемо визначити основні напрямки вдосконалення податкової системи України:

- побудова стабільної, зрозумілої і цілісної податкової системи з метою визначення збалансованих підходів до фінансового перерозподілу в межах країни й обґрунтування норм оподаткування;
- послаблення податкового тиску та спрощення податкової системи шляхом скасування неефективних податків з адміністративної точки зору;
- розширення податкової бази завдяки скасуванню непрозорих податкових пільг, розширенню кола платників податків й оподатковуваних доходів відповідно до критерію «доцільності» і принципу «соціальної справедливості»;
- розв’язання ряду проблем, пов’язаних зі стягненням податків і контролем за дотриманням податкового законодавства;
- зниження податкового тиску до теоретично допустимого рівня;
- забезпечення стабільності податкового законодавства;
- узгодженість усіх елементів у межах єдиного податково-правового простору (формування єдиної нормативно-правової бази оподаткування);
- уніфікація системи оподаткування, уникнення подвійного оподаткування з однієї і тієї ж бази оподаткування;

- надання гнучкості системі оподаткування, за допомогою ставок оподаткування стимулювати прогресивні й обмежувати негативні явища, що безпосередньо впливають на стан національної економіки;
- ефективно структурувати систему оподаткування на користь прямого оподаткування майна, капіталу, землі.

Загалом, реформа податкової системи передбачає або прийняття нових правил, або внесення змін в існуючі. У будь-якому з цих випадків законодавець очікує певного прогнозованого ефекту, для якого реформи були реалізовані. Суть такого ефекту залежить від того, на якому етапі розвитку економіки в даному випадку знаходиться держава. Відповідно, вони намічають цілі фіскальної політики, яка рішуче реалізується через податкові маніпуляції. Таким чином, на етапі економічного підйому доцільно підвищити податкові ставки і, відповідно, податкове навантаження, що допоможе знизити темпи економічного росту, а на етапі економічного спаду – зробити зворотні дії для виходу економіки від кризи. Однак результатом податкових реформ не завжди є очікуваний і бажаний ефект. Часто бувають ситуації, коли завдання, поставлені перед фіскальною політикою, такі як подолання інфляції, скорочення безробіття, прискорення економічного зростання, не тільки не виконуються, але згадані кризові явища навіть поширюються швидше.

ВИСНОВКИ

В результаті проведеного дослідження у роботі було виконано ряд завдань, які ставилися до виконання відповідно до мети, що дозволяє зробити наступні висновки.

Провідна роль у забезпеченні виконання державної функції щодо регулювання економічних процесів належить податкам, які справляються до державного бюджету. У Державному бюджеті України податкові надходження займають близько 82 %, тобто є найбільшою бюджетоутворюючою ланкою. За досліджуваний період загальна сума податкових надходжень зросла вдвічі, але попри абсолютний приріст, їх частка

у бюджеті є нестабільною. Це свідчить про те, що хоча й відбувається постійне вдосконалення оподаткування, фіскальний потенціал податків є невикористаним через податкові пільги, ухилення від сплати, недоліки в адмініструванні. податкову заборгованість. Для досягнення максимального ефекту в реалізації заходів податкової політики пріоритетність варто надавати таким, які сприяють економічному зростанню, а відтак – наповненню державної казни податковими надходженнями.

Розглянувши динаміку надходжень від головних податків, що формують податкові надходження до зведеного та до Державного бюджетів, зрозуміло, що провідне місце серед податкових надходження займає податок на додану вартість. Його динаміка свідчить, що в середньому до бюджету держави податку на додану вартість надходить 30-35% всіх надходжень. Плануючи доходи державного та зведеного бюджетів на наступні роки, потрібно враховувати фактори, які впливають на податки та наповнюваність бюджету відповідно. На рівень обсягів надходжень податку на додану вартість впливають обсяги зовнішньоекономічної діяльності та рівень ділової активності в країні, на рівень обсягів акцизів впливають ставки по акцизам та рівень споживчого попиту, а на рівень обсягів збору податку на доходи фізичних осіб та прибуток підприємств впливають рівень соціальних стандартів та рівень ділової активності.

Як підсумок слід зауважити, що податкові платежі забезпечують виконання значної частки соціально-економічних функцій держави, в той же час задля ефективного та дієвого зростання економіки України необхідним елементом є зростання неподаткових платежів до Державного бюджету.

Дохідна частина бюджету забезпечує виконання державою покладених на неї функцій соціально-економічного розвитку.

Основними проблемами формування доходів державного бюджету є:

знаходження нових джерел оподаткування і підвищення ставок податків, що в першу чергу призводить до ухилення сплати податків і ненадходження доходів, нестабільність національної валюти та відтік іноземних інвестицій, що призводить до скорочень на підприємствах, зменшення обсягів їх виробництва або взагалі закриття.

Необхідно знайти ефективні шляхи вдосконалення щодо формування доходів бюджету шляхом активізації створення в країні новоствореної вартості, що забезпечить зростання податкових надходжень до державного бюджету.

З 2010-2020 рр. в Україні у сфері оподаткування відбулося ряд наступних результатів: поліпшення податкового середовища господарювання не завжди було оптимальним у парадигмі «позитивний економічний ефект – зменшення доходів бюджету»; для нашої держави у різні роки були характерними і політика першочергового забезпечення стабільності в оподаткуванні, і прагнення якнайшвидше «відновити податкову справедливість» для нарощування соціальних видатків; з імплементацією Податкового кодексу України були досягнуті зрушення у вирішенні низки проблем в оподаткуванні.

Реформування системи оподаткування передбачає або прийняття нових правил, або внесення змін в існуючі. Наявність позитивного ефекту залежить від того, на якому етапі розвитку економіки в даному випадку знаходиться держава. Таким чином, на етапі економічного підйому доцільно підвищити податкові ставки і, відповідно, податкове навантаження, що допоможе знизити темпи економічного росту, а на етапі економічного спаду – зробити зворотні дії для виходу економіки з кризи. Однак результатом податкових реформ не завжди є очікуваний і бажаний ефект. Часто бувають ситуації, коли завдання, поставлені перед фіскальною політикою, такі як подолання інфляції, скорочення безробіття, прискорення економічного зростання, не тільки не виконуються, але згадані кризові явища навіть поширюються швидше.

Тому при вивченні вітчизняного досвіду реформування трансформації системи оподаткування в умовах дефіциту фіскальних ресурсів встановлено, що, при подальшій податковій реформі в Україні слід акцентувати увагу, зокрема, на:

- посиленні контролю за наданням податкових пільг (на основі запровадження моніторингу за їх ефективністю) та скасуванні неефективних пільгових інструментів в оподаткуванні;
- введенні непрямих методів контролю за доходами населення шляхом порівняння доходів з витратами для зменшення обсягів приховування від оподаткування високих доходів;

СПИСКИ ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- 1) Аврамкіна І.О. Перспективи використання Україною міжнародного досвіду у частині розбудови ефективної системи оподаткування. Реформування податкової системи України в контексті глобалізаційних викликів. Матеріали науково-практичної інтернет-конференції. Вінниця. 2014. С.11-12.
- 2) Білецька Г.М., Кармаліта М.В., Куц М.О. та інші Гармонізація податкового законодавства: українські реалії : монографія. Київ: Алерта, 2012. 222 с.
- 3) БЮДЖЕТНИЙ КОДЕКС УКРАЇНИ: Закон України від 08.07.2010р. № 2456-VI Відомості Верховної Ради України. 2010. № 50-51, ст.572.
[URL:https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text)
- 4) Василик О. Д. Податкова система України: навч. посібник. Київ: 2004. 478 с.
- 5) Вахновська Н. А. Реформування податкової системи України в контексті вдосконалення податкового законодавства. Актуальні проблеми розвитку економіки регіону. 2011. Вип. 7(2). С. 306-309.
- 6) Вдовиченко А. М., Козоріз Л. О., Паскалова А. Г., Пірникоза П. В., Серебрянський Д. М., Сибірянська Ю. В., Стадник М. В. Податки і збори: сучасні тенденції та перспективи: навч. посіб. / за заг. ред. В. М. Мазярчука. Київ: ФОП Лопатіна О.О., 2019. 392 с.
- 7) Гайдуцький П. Податкова реформа виклик для України. URL:
<https://dt.ua/macrolevel/podatкова-reforma-viklik-dlya-ukrayini-.html>
- 8) Єфименко Т.І., Гасанов С.С., Кудряшов В.П. Фіскальна консолідація в контексті антикризового : підручник, Фінанси України. 2013. №2. С. 7-12
- 9) Жмурко Н. В., Парфенюк І.П. Зарубіжний досвід країн Європейського Союзу у сфері удосконалення системи оподаткування та доцільність його застосування в Україні. Науковий вісник Національного лісотехнічного університету

України. Економіка, планування та управління в галузі. Львів, 2012. №22.3. С. 209–215.

10) Звіт про результати діагностичної оцінки системи податкового адміністрування ДФС з використанням інструменту TADAT. Міністерство фінансів України. 18.05.2018. URL: <https://mof.gov.ua/uk/news/protsesty-administruvanniapodatkov-v-ukraini-otsinyly-za-metodom>

11) Зростання податків та 13 днів щороку на їх адміністрування URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2020/10/6/665920/>

12) Інформаційне агентство Мігранти. URL: <https://migranty.com/news/706>

13) Канкава О.А. Реформи податкової системи України в контексті євроінтеграції : вісник, КНЕУ, 2016. № 8. С. 251–256.

14) Кондюх О. І. Прагматизм і проблематика податкової складової формування бюджетних ресурсів держави: зб. наук. праць / Тернопільський національний економічний університет; редкол. : С. І. Шкарабан (голов. ред.) та ін. Тернопіль : Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету «Економічна думка», 2013. Том 14. №1. С. 267-274.

15) Крисоватий А., Федосов В., Яренко Г. Оподаткування багатства: виклики для України: журнал європейської економіки. Київ : ТНЕУ, 2015. Т. 14, № 2. С.183-205.

16) Крисоватий А.І. Податкова система зарубіжних країн: навчальний посібник. Тернопіль: Економічна думка. 2016, 242 с.

17) Леоненко В.О. Перспективи та недоліки впровадження реформ європейської податкової системи в Україні: вісник, ХНУ, 2016. № 11. С.28–32.

18) Максименко А.В. Податкові реформи та перспективи оподаткування: світова панорама. Економічний аналіз : зб. наук. праць. Київ, 2016. Т. 24 № 1 С. 51–56.

19) Модернізація ДПС України. Міжнародний досвід розвитку та модернізації податкових служб. Світовий досвід оподаткування США. URL: <http://sfs.gov.ua/arkhiv/modernizatsiya-dps-ukraini/arkhiv/mijnarodniy-dosvidrozvitk/svitovui-dosvid/usa/>

20) Нагорняк Г., Вовк Ю. Проблеми податкового регулювання в Україні та шляхи їх вирішення: Галицький економ. вісник. 2010. №2(27). С.140–152.

21) Офіційний сайт Державної казначейської служби України URL: <https://www.treasury.gov.ua/ua>

22) Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/ua>

23) Офіційний сайт Державної фіскальної служби України URL: <https://sfs.gov.ua/ua>

24) Офіційний сайт міжнародної аудиторської компанії PwC. URL: <https://www.pwc.com/ua/uk.html>

25) Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <http://www.minfin.gov.ua/ua>

26) Пахненко О.М., Семенов А. Ю. Основні засади податкової політики в країнах ЄС на сучасному етапі. Ефективна економіка. 2016. № 12.

27) ПОДАКТОВИЙ КОДЕКС УКРАЇНИ: Закон України від 02.12.2010 №2755-VI Відомості Верховної Ради України. 2011. № 13-14, №17, ст.112. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/275517?test=4/UMfPEGznhhlox.ZiwYQCLiHI4Rss80msh8Ie6>

28) Податки та підприємництво: оцінки та очікування. Соціологічна група «Рейтинг». Жовтень, 2019. URL: http://ratinggroup.ua/research/ukraine/nalogi_i_predprinimatelstvo_ocenki_i_ozhidaniya.html

- 29) Податкова система: навч. посіб. / за заг. ред. В. Л. Андрущенка. Київ: Центр учбової літератури, 2015. 416 с.
- 30) Податкова система: навч. посіб. / ред. В. Г. Баранової. Одеса: ВМВ, 2014. 344 с.
- 31) Про Державний бюджет України на 2021 рік : Закон України від 15.12.2020 року №1082-IX. Відомості Верховної Ради (ВВР), 2021, №16, ст.144. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1082-20#Text>
- 32) Романюта Е. Моніторинг рівня податкового навантаження в Україні та країнах ЄС : навч. посібник. Світ фінансів. 2017. № 2 (51). С.128-138.
- 33) Саніна І. С. Оцінка рівня податкового навантаження в Україні. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Економіка і менеджмент. 2015. Вип. 13. С. 211-216.
- 34) Соколовська А. М. Концепція ліберальної податкової реформи: доцільність і можливість реалізації в Україні. Фінанси України. 2015, № 12. С. 12-31
- 35) Соколовська А.М. Податкова система держави: теорія та практика становлення : автореф. дис. д. е. н. Київ. 2002. 32 с.
- 36) Територіальний розвиток та регіональна політика в Україні. В.С. Кравців. Інститут регіональних досліджень ім. М.І. Долишнього. Львів, 2015. 218 с.
- 37) Тофан І. Проблематика оподаткування в країнах : підручник. Київ: Аграрна економіка. 2012. № 1-2. Т. 5. С. 78-82.
- 38) Українцям про Норвегію. Найважливіше і найцікавіше. Книгу видано за сприяння міжнародного проекту із соціальної адаптації військовослужбовців та членів їх сімей «Україна – Норвегія» за фінансової підтримки Міністерства закордонних справ Королівства Норвегія і Міжнародного фонду соціальної адаптації.

URL: <http://www.ifsa.kiev.ua/ua/books.html>

39) Шевчук О.Д., Мазур Ю.В. Особливості функціонування сучасної системи податкового адміністрування і контролю в Україні. Ефективна економіка.2015.№4.С.5360 URL:<http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3983>

40) Як відсутність стабільності у податках шкодить бізнесу. URL: <https://biz.censor.net/r3121712>

41) Якушик І. Д., Литвиненко Я. В Податкові системи зарубіжних країн: довідник. Київ : «МП Леся», 2004. 480 с.

42) Federal budget the summary of revenue and spending on 2020 fiscal year. URL: <https://www.thebalance.com/fy-2020-federal-budget-summary-of-revenue-and-spending4797868>

43) Government income in the United Kingdom 2020 year. URL: <https://www.statista.com/statistics/1172872/government-income-in-the-uk/>

44) Official website of the Australian Ministry of Finance. URL:https://www.aph.gov.au/About_Parliament/Parliamentary_Departments/Parliamentary_Library/pubs/rp/BudgetReview202021/AustralianGovernmentRevenue

45) Official website of the Ministry of Finance of Japan <https://www.mof.go.jp/english/budget/budget/fy2020/04>

46) Ukraine competitiveness index. URL:<https://tradingeconomics.com/ukraine/competitiveness-index>

ДОДАТКИ

Додаток А

Розподіл загальнодержавних податків між державним та місцевими бюджетами*

Назва податку	Державний бюджет		Місцевий бюджет	
	Загальний фонд	Спеціальний фонд	Загальний фонд	Спеціальний фонд
Податок на прибуток підприємств	-90 % податку на прибуток підприємств (крім податку на прибуток підприємств державної власності) -100 % податку на прибуток підприємств державної власності	Надходження від погашення податкового боргу із сплати частини чистого прибутку державних унітарних підприємств електроенергетичної, нафтогазової та вугільної галузей	- 10% податку на прибуток підприємств - 100 % податку підприємств та фінансових установ комунальної власності	
Податок на доходи фізичних осіб	- 60% від податкових надходжень від фізичних осіб зареєстрованих в м.Києві - 25 % від податкових надходжень від фізичних осіб з інших територій		Міста обласного значення, районні бюджети, бюджети обласні ОТГ, м.Севастополь, АР м.Києва і Крим: - 40% від вих надходжень від податку фізичних зареєстрованих в осіб м.Києві - 100% від вих надходжень від податку фізичних зареєстрованих в осіб м.Севастополь - 75 % від податку вих надходжень від фізичних осіб в інших територій	

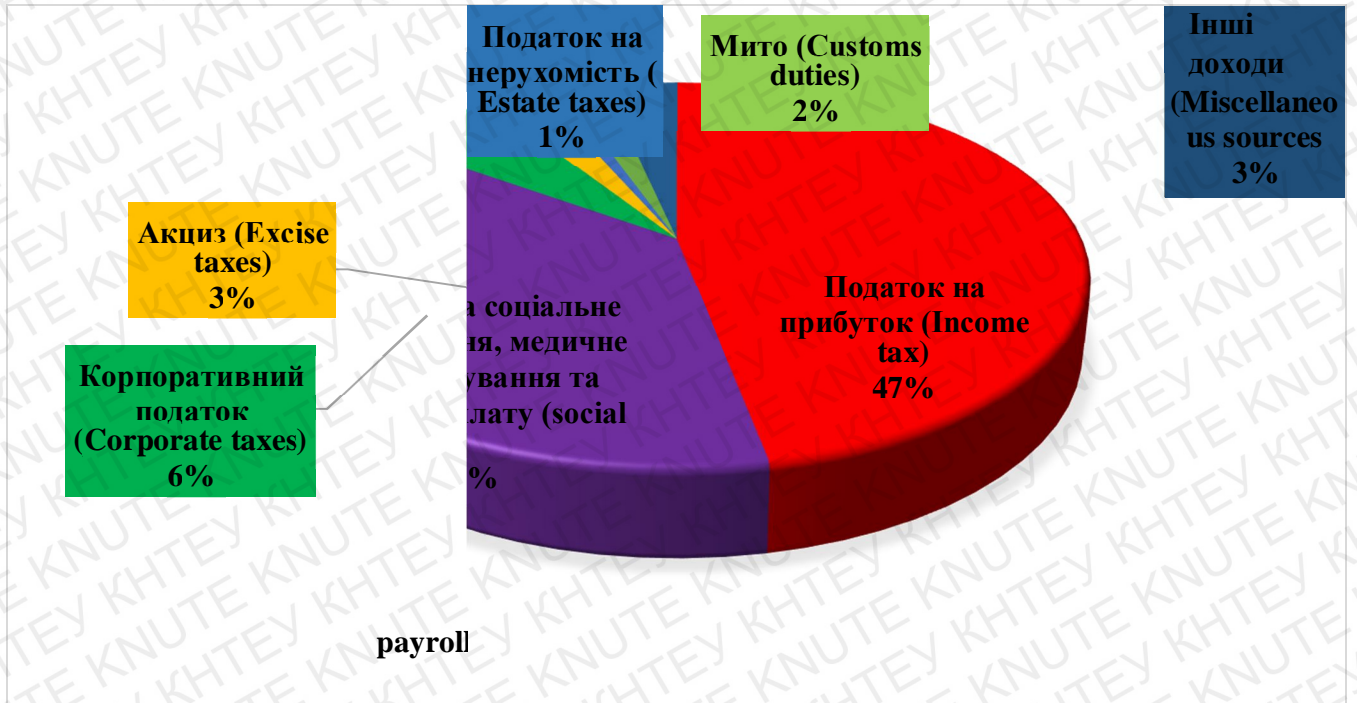
Акцизний податок	акцизний податок з вироблених та ввезених в Україну підакцизних товарів (продукції) (окрім того що зараховується до спеціального фонду та місцевих бюджетів)	- 86,56 % акцизного податку з виробленого та ввезеного в Україну пального - 100% акцизного податку з вироблених та ввезених в Україну транспортних засобів	- 13,44 % акцизного податку з виробленого та ввезеного в Україну пального - 100 % акцизного податку з роздрібної торгівлі підакцизними товарами
------------------	--	--	---

Продовження дод.А

Екологічний податок	- 45 % екологічного податку (окрім податку з радіоактивних доходів) - 50 % екологічного податку з радіоактивних доходів	% з 50 екологічного податку радіоактивних доходів	- 55% бюджету м.Києва та м.Севастополя - 30% обласні бюджети та бюджет АР Крим - 25% сільські, селищні, міські бюджети, бюджети ОТГ
---------------------	---	---	---

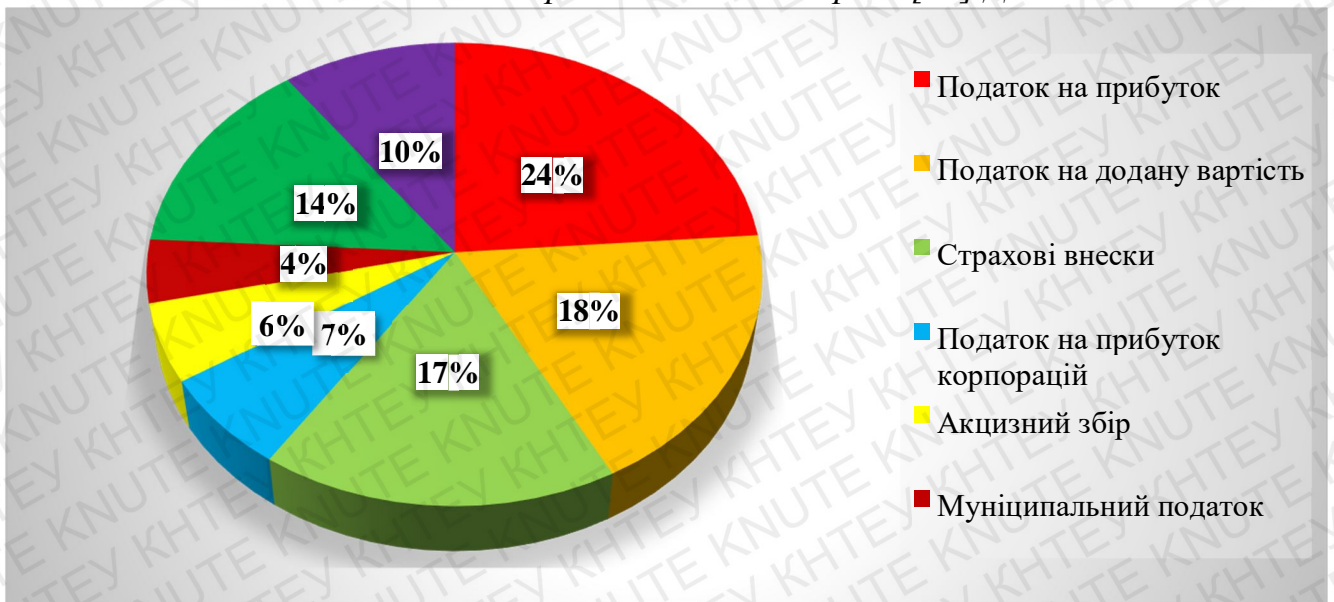
Рентна плата	<p>- 100% за користування радіочастотним ресурсом України</p> <p>- 100% за транспортування</p> <p>- 100% за користування надрами в межах континентального шельфу та/або морської економічної зони України</p> <p>- 95% за користування надрами для видобування нафти, природного газу та газового конденсату</p> <p>- 75% за користування надрами для видобування корисних копалин загальнодержавного значення</p> <p>- 50% за спеціальне використання лісових ресурсів (у частині деревини) - 45% за спеціальне використання води (окрім місцевого призначення)</p>	<p>10 % за спеціальне використання води (окрім місцевого призначення)</p>	<p>- 100% % за спеціальне використання води місцевого призначення</p> <p>- 100% за користування надрами для видобування корисних копалин місцевого значення</p> <p>- 100% за користування надрами в цілях, не пов'язаних з видобуванням корисних копалин</p> <p>- 100% за спеціальне використання лісових ресурсів, окрім деревини</p> <p>- 100% за використання інших природних ресурсів</p> <p>- 50% за спеціальне використання лісових ресурсів (у частині деревини)</p> <p><i>продовження</i></p>	<p><i>продовження</i></p> <p>- 45% за спеціальне використання води (окрім місцевого призначення)</p> <p>- 5% за користування надрами для видобування нафти, природного газу та газового конденсату</p> <p>- 25% за користування надрами для видобування корисних копалин загальнодержавного значення</p>
--------------	--	---	---	--

Додаток Б

Структура доходів федерального бюджету США в 2020 році, % [42]*

*Складено автором на основі джерела [42] Додаток В

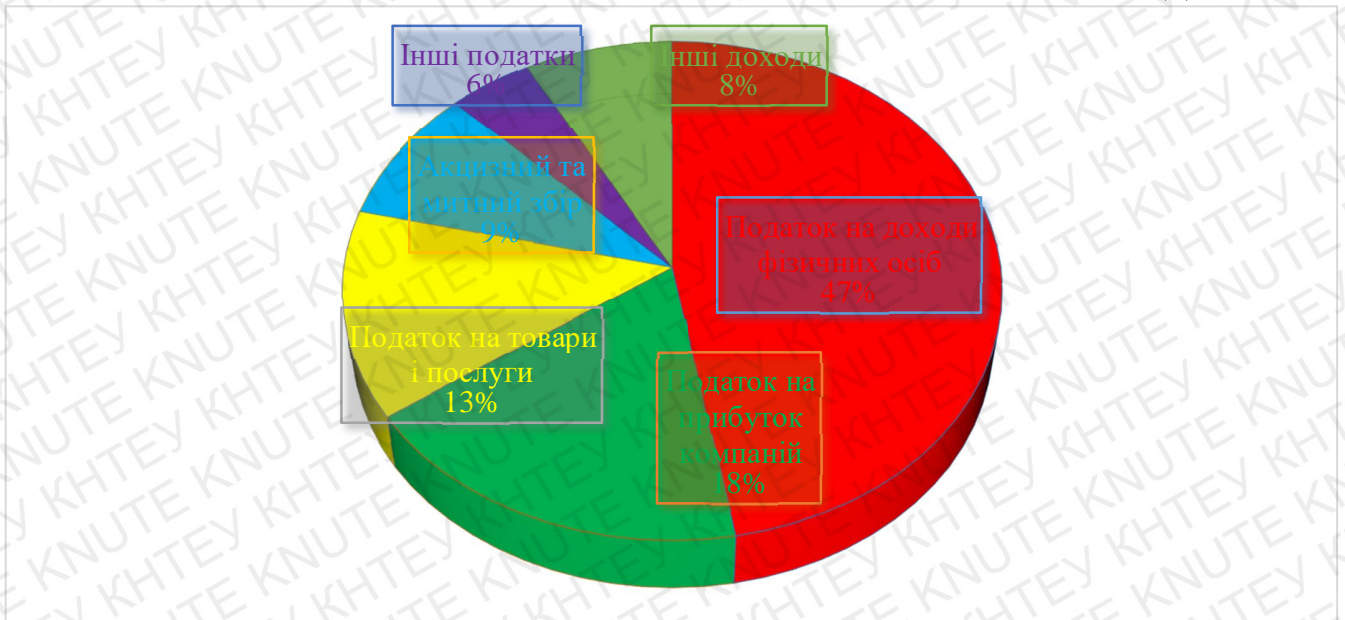

Структура доходів державного бюджету Великої Британії в 2020 році, %

[43]*

*Складено автором на основі джерела [43]

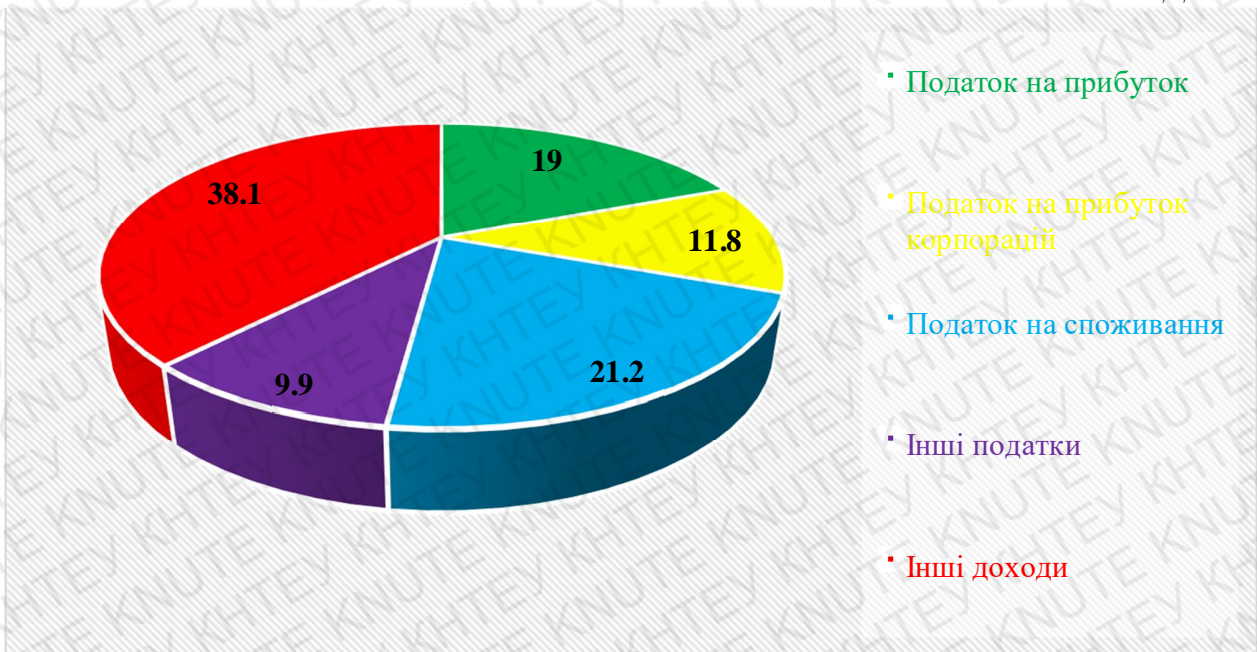
Додаток Г

Структура доходів державного бюджету Австралії в 2020 році, % [44]*

*Складено автором на основі джерела [44]

Додаток Д

Структура доходів державного бюджету Японії в 2020 році, % [45]*

*Складено автором на основі джерела [45]

Проект Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень» Р.№ 5600

Сфера заходу	Зміст зміни	Ефект від впровадження
1. Індикація ставок податків та зборів	<p>Індикація ставок:</p> <ul style="list-style-type: none"> • акцизного податку на алкогольні напої – 0,78 • екологічного податку -0,22 • рентної плати – 0,58 	1,58 млрд грн (в розрахунку на рік)
	<p>□ індекс споживчих цін (2020 рік – 105,0%*) до ставок акцизного податку на алкогольні напої, екологічного податку (крім ставок за викиди двоокису вуглецю в атмосферне повітря стаціонарними джерелами забруднення, за скиди забруднюючих речовин у водні об'єкти та за розміщення малонебезпечних нетоксичних відходів гірничої промисловості) та рентної плати за користування радіочастотним ресурсом України;</p>	
	<p>□ індексу цін виробників промислової продукції (2020 рік – 114,5%*) до ставок рентної плати за користування надрами в цілях, не пов'язаних з видобуванням корисних копалин, рентної плати за спеціальне використання води та рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів</p>	

Продовження дод.Е

2. Частина чистого прибутку	□ Встановлення заборони самостійного формування державними підприємствами та господарськими товариствами, у статутному капіталі яких більше 50 відсотків акцій (часток) належить державі, резервів під майбутні витрати та сумнівні борги відповідно до власної облікової політики.	1,2 млрд грн (в розрахунку на рік)
3. на Податок прибуток підприємств	□ Встановлення заборони самостійного формування державними підприємствами та господарськими товариствами, у статутному капіталі яких більше 50 відсотків акцій (часток) належить державі, резервів під майбутні витрати та сумнівні борги відповідно до власної облікової політики	0,1 млрд грн (в розрахунку на рік)
	□ Збільшення фінансового результату до оподаткування на суму наданої безповоротної фінансової допомоги в межах однієї фінансово-промислової групи	Відсутні дані для розрахунку
	□ Встановлення обмеження перенесення збитків минулих періодів у розмірі 50 % для великих платників податків /перенесення збитків минулих років без будь-яких обмежень призводить до значних втрат бюджету/	4,0 млрд грн (в розрахунку на рік)
4. на Податок доходифізичних осіб	□ оподаткування операцій з продажу третього та більше об'єктів нерухомості протягом року за ставкою 18% *діюча ставка: продаж першого – 0%; другого та наступних – 5%	0,6 млрд грн (в розрахунку на рік)

Продовження дод.Е

	<p>□ звільнення від оподаткування ПДФО та військовим збором доходів, отриманих платником податку у вигляді часткової або повної компенсації відсоткових (процентних) ставок, яка виплачується в рамках бюджетної програми «Забезпечення функціонування Фонду розвитку підприємництва» та державної програми впровадження фінансово-кредитних механізмів забезпечення громадян житлом на умовах, визначених Кабінетом Міністрів України, а також суми коштів, отриманих платником податку на безповоротній основі від Фонду розвитку інновацій</p> <p>*надання фінансової державної підтримки суб'єктам малого підприємництва, у тому числі мікропідприємства, та середнього підприємства; здешевлення вартості іпотечних кредитів</p>	
5. Податок на додану вартість	<p>□ обмеження бюджетного відшкодування ПДВ для платників-посередників у разі придбання та/або імпорту товарів, що у подальшому постачаються на митній території України /протидія «скруткам»/</p>	3,0 млрд грн (в розрахунку на рік)
	<p>□ скасувати пільги з ПДВ для платників, які здійснюють постачання житла (об'єктів житлового фонду) на вторинному ринку /оподаткування продажу як на первинному так і на вторинному ринку. Рівні умови ведення бізнесу для всіх учасників ринку житла з огляду на те, що ціни на житло формуються з урахуванням попиту та пропозиції/</p> <p>Пільга для першого постачання доступного житла та житла, що будується за державні кошти, залишається</p>	2,3 млрд грн (в розрахунку на рік)
	<p>□ запровадження оподаткування ПДВ операцій з реалізації Національним банком України дорогоцінних металів (крім інвестиційного золота)</p>	Відсутні дані для розрахунку

Продовження дод.Е

	<p>☐ Обмежити можливість включення до складу податкового кредиту податкових накладних, складених більше ніж 6 місяців з моменту здійснення операції</p> <p>При цьому, з метою захисту права покупців на податковий кредит, у разі зупинення реєстрації податкових накладних в ЄРПН, буде передбачено, що перебіг строку 6 місяців переривається на період зупинення реєстрації таких податкових накладних.</p>	<p>ПДВ на місяць 1,0 млрд грн</p>
--	---	---------------------------------------

6. Акцизний податок	<p>☐ Скасувати пільгу з акцизного податку для платників, які здійснюють постачання електричної енергії (когенераційної та/або з відновлювальних джерел);</p>	<p>2,1 млрд грн (в розрахунку на рік)</p>
	<p>☐ Перенесення на виробників та імпортерів обов'язку сплати 5% акцизного податку з роздрібного продажу тютюнових виробів, який на сьогодні сплачують суб'єкти роздрібною торгівлі. Протидія мінімізації роздрібного акцизного податку при продажу тютюнових виробів за готівку без застосування РРО. Діюча норма: акцизний податок з роздрібного продажу тютюнових виробів заховується до місцевих бюджетів.</p> <p>Для уникнення втрат місцевих бюджетів потрібні зміни до Бюджетного кодексу для перерозподілу акцизу з державного до місцевого бюджету</p>	<p>1,5 млрд грн (в розрахунку на рік)</p>

Продовження дод.Е

	<ul style="list-style-type: none"> - Скасування процедури призупинення ліцензії - Діюча норма (Закон України №481): ліцензія призупиняється у разі несплати чергового платежу. - Доповнення підстав для анулювання ліцензії: - несплата чергового платежу за ліцензію (передбачено попередження ліцензіата про строки сплати 4 рази протягом місяця); - встановлення факту здійснення роздрібною торгівлі через РРО (КОРО) не зазначені в ліцензії; - встановлення факту відсутності суб'єкта господарювання за місцезнаходженням та/або за місцезнаходженням провадження діяльності, які зазначені у виданій ліцензії; - порушення термінів звернення до органу ліцензування щодо зміни відомостей, зазначених у виданій суб'єкту господарювання ліцензії; - відмова, без законодавчих підстав, від доступу представника контролюючого органу до проведення перевірки. - Видаються норми щодо анулювання ліцензій на підставі рішення суду. 	Додатковий ресурс відсутній
	<p>□ Руйнування схеми накопичення товарних запасів тютюнових виробів перед підвищенням ставок акцизного податку шляхом встановлення сплати акцизного податку із застосуванням коефіцієнта 1,5 за реалізацію на внутрішній ринок та/або ввезення на митну територію України тютюнових виробів у розмірі, що перевищує 115 % середньомісячного обсягу реалізації на внутрішньому ринку такої продукції або її ввезення таким підприємством-виробником та/або імпортером за попередні дев'ять місяців.</p>	1,4 млрд грн (в розрахунку на рік)
6. Акцизний податок	<p>□ Запровадження звітування тютюново-ферментаційними заводами про обсяги імпорту, виробництва та обігу тютюнової сировини, прирівняти до податкової декларації /посилення контролю за виробництвом тютюнових виробів.</p>	Додатковий ресурс відсутній

Продовження дод.Е

	<p>□ Покращення адміністрування акцизного податку. Віднесення до операцій із реалізації підакцизної продукції недотриманих фактичною перевіркою у суб'єктів господарювання роздрібною торгівлі тютюнових виробів /посилення контролю за сплатою роздрібного акцизу із тютюнових виробів.</p> <p>Надання повноважень ДПС щодо здійснення фактичних перевірок у разі порушення законодавства в частині виробництва, обліку, зберігання та транспортування пального /посилення контролю за обігом пального.</p> <p>Повернення до ст. 124 Податкового кодексу норм щодо застосування штрафу при несвоєчасній передоплаті акцизу з тютюнових виробів (на 15 день після отримання акцизних марок).</p>	Додатковий ресурс відсутній
7. Екологічний податок	<p>□ ставки екологічного податку за скиди забруднюючих речовин у водні об'єкти з 01 липня 2021 року збільшити в 1,6 рази та передбачити їх поступове підвищення у 8 разів у 2029 році</p>	0,1 млрд грн (в розрахунку на рік)
	<p>□ підвищення ставки екологічного податку за викиди двоокису вуглецю (CO₂) з 10 грн/тонну до 30 грн/тонну /мінімальна ставка в ЄС – 1 Євро /у Польщі/</p>	2,1 млрд грн (в розрахунку на рік)
	<p>□ відміна заниженої ставки екологічного податку за відходи для підприємств гірничої промисловості з 0,49 грн/тонну до 1,5 грн/тонну /ставки для інших об'єктів – 5 грн/тонну/</p>	0,3 млрд грн (в розрахунку на рік)
8. Рентна плата за користування	<p>□ Усунення можливості платника суб'єктивно визначати вартість корисної копалини та занижувати суму рентної плати.</p>	0,5 млрд грн (в розрахунку на рік)

Продовження дод.Е

для видобування корисних копалин	☐ Запровадження визначення бази оподаткування за єдиним стандартом шляхом класифікації видобутої мінеральної сировини згідно з галузевими вимогами.	3,5 млрд грн (в розрахунку на рік)
	<ul style="list-style-type: none"> • Запровадження диференціації ставок оподаткування руд заліза в залежності від розміру фактичної ціни реалізації визначеної, як середня вартість залізної руди за індексом IODEX 62% FE CFR • China, за інформацією, що офіційно зазначена світовим інформаційним агентством Platts, та опублікованої на офіційному вебсайті Мінекономіки 	
	☐ Встановити коригування бази оподаткування руд заліза на коефіцієнт сухої ваги товарної продукції (0,9)	
9. Плата за землю	☐ запровадження оподаткування земельним податком земельних ділянок, що фактично використовуються без належного оформлення права на використання /у тому числі «самозахват»/	Відсутні дані для розрахунку
	☐ скасування пільги з плати за землю за земельні ділянки, надані закладам науки, які не використовуються за цільовим призначенням/стосується закладів, які повністю утримуються за рахунок коштів державного або місцевих бюджетів/	Відсутні дані для розрахунку
	☐ скасування мораторію на індексацію нормативної грошової оцінки земель для цілей оподаткування платою за землю (крім с/г угідь)	2,2 млрд грн (в розрахунку на рік)
10. Єдиний податок	Заборона застосування єдиного податку четвертої групи платниками, основним видом діяльності яких є птахівництво /переведення на третю групу єдиного податку або загальну систему оподаткування/	0,1 млрд грн (в розрахунку на рік)
11. Мінімальне податкове зобов'язання	Запровадження мінімального податкового зобов'язання з 1 гектара сільськогосподарських земель /боротьба з «тіньовим» використанням землі, в т.ч. «тіньовою» орендою/	10,3 млрд грн (в розрахунку на рік)

Продовження дод.Е

	☐ Забезпечення податковою заставою донарахованих за результатами контрольно-перевірочної роботи сум грошових зобов'язань на час адміністративного або судового оскарження/ адміністративний арешт на період оскарження/ За час здійснювати оскарження донарахованих сум майно боржника може бути відчужено, що у подальшому унеможливить стягнення таких донарахованих сум до бюджету.	Зниження рівня податкового боргу
12. Погашення податкового боргу	☐ Обмеження у праві виїзду за кордон керівника юридичної особи – боржника на підставі рішення суду до повного погашення податкового боргу /на сьогодні такі права має державний виконавець в межах виконавчого провадження/ Потребуватиме внесення змін до законів: -Податкового кодексу України; -Кодексу адміністративного судочинства України; - Про порядок виїзду з України і в'їзду в Україну громадян України	96,45 млрд грн - загальна сума боргу; 101,6 тис. боржників–юридичних осіб, з них 33,3 тис. економічно активні підприємства із сумою боргу 31,7 млрд грн
13. Адміністрування податків та зборів	☐ Надання права ДПС без звернення до суду стягувати податковий борг за самостійно визначеним платником грошовим зобов'язанням (податкова декларація, уточнюючий розрахунок) ☐ Податкові органи можуть отримувати від платника інформацію (пояснення) не лише по факту виявленого правопорушення, а й з інших питань, пов'язаних з оподаткуванням, можливих порушеннях у господарській діяльності платника, здійснених операціях. ☐ Покладання на Мінфін обов'язку затвердити форму обліку товарних запасів	Можливі зловживання щодо перевищення повноважень з боку податкових органів

Продовження дод.Е

□ Встановлення обов'язку для суб'єктів господарювання при роздрібній реалізації алкогольних напоїв сканувати штрихкод акцизної марки та відобразити його зміст в чеку